

LUCIFARUL

An. VI.

Nr. 8.

SIBIU, 15 April st. v. 1907.

SUMARUL.

Al. Ciara . . . Iliada în românește.
Z. Bârsan . . . Părerere?... (poezie).
" . . . Boul, după Carducci.
C. Sanda-Aldea . Ghiocel.
Octavian Goga . Un om (poezie).
I. Agârbiceanu . Domnișoara Linuța.
A. Daudet . . . Subprefectul la câmp.

* * * O pagină din istoria laptelor pentru limba românească.
Cronica: . . . O propunere, Elemente mitologice în poezia populară, Asociațiunea și tovarășile, În lumea cultă, Scandal universitar.
Poșta Redacției și Administrației.

Ilustrațiuni: Vederi din România, Țărance din România, Țărance din Ardeal.

ABONAMENT:

Austro-Ungaria:

1 an 12 cor. Ed. de lux 20 cor.
6 luni 6 " " " " 10 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor.

România și în Străinătate:

1 an 16 cor. Ed. de lux 25 cor.
6 luni 8 " " " " 13 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 12 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adrese se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Lucafăru”, Sibiu (Nagyszeben).

A apărut în editura revistei „Lucafăru”

A. O. Maior

Biblioteca Copiilor

Vol. II

numeroase ilustrațiuni.

**Cel mai potrivit dar de Paști
pentru copii.**

Prețul: Cor. 1.60, Lei 2.—

Omer

ILIADA

12 cântări traduse în versuri

de

George Murnu

— ca ilustrații admirabile. —

**Primul volum din
Biblioteca scriitorilor Străini.**

Prețul: Cor. 4.—, Lei 5.—

— plus porto postal 20 bani. —

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

sub îngrijirea dlor: Octavian Goga și Octavian C. Tăslăuanu.

Cu colaborarea dlor: I. Agârbiceanu, I. Al. Bassarabescu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcia, I. Ciocârlan, V. Cioflec, Al. Ciura, Maria Cunțan, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmniceanu, I. U. Soricu.

ORICE REPRODUCERE OPRITĂ.

Iliada în românește.*)

Ceeace alte neamuri aveau deja de mult, noi începem să avem abia astăzi, prin hărnicia și destoinicia dlui George Murnu. Cele două epopei ale lui Omer sunt traduse în toate limbele culte și textul original însuș a văzut atâtea ediții, încât în privința aceasta Omer are un singur rival în întreaga literatura universală: Sfânta Scriptură. *Odyseeia* și *Lupta broaștelor cu șoarecii* sunt traduse de Caragiani, în proză, ce e drept, dar într'o proză de toată frumuseța; dl Murnu ne dă de astădată *Iliada*, în exametri originalului. Puține traduceri avem noi în exametri (de exametri originali nu mai e nevoie să facem amintire!) și, mai ales, puține traduceri din autorii clasici. *Aeneida* lui Coșbuc, *Georgicele* aceluias, *Bucolicele* și *Georgicele* dlui Străjanu, — și am isprăvit cu exametri. Mai rămân minunatele traduceri din Horaț ale dlui Ollănescu, două piese din Euripide (N. Bănescu) una din Eschil (H. Frolo), cari mențin încă metrul originalului. Traducerile din Catull ale lui Coșbuc, cu toată frumuseța lor, sunt prea liber traduse și prea risipite prin numerii vechi ai »Familiei« și ai »Amicului Familiei«, decât să le putem înșiră între aceste.

Încolo — proză, și măcar de ne-am putea mândri în deajuns cu ea!

Traducerea dlui Murnu umple deci un gol simțit în literatura noastră. După o muncă de

zece ani de zile a reușit să ne redea jumătatea exametrilor *Iliadei*, într'o limbă dulce și curgătoare. Cetitorul, neobișnuit cu exametri, îi va ceti, poate, cu mai puțină înlesnire la început, dar intrat odată în ritmul lor, va merge din ce în ce mai ușor, ca dus de o legănare tainică, într'o barcă ușoară...

Va înțelege atunci, câtă muncă a cheltuit traducătorul cu tâlcuirea, câtă nespusă frumusețe e îngropată în aceste vechi comori ale poeziei, pe lângă cari el a trecut silît, ca de porunceală, în minunații ani ai tineretelor.

Își va aminti de orele plictisitoare de grecească, de profesorul și mai plictisitor și abia acum va înțelege, că totuș el avea dreptate și va regreta că a trecut pelângă ele cu ochii închiși, asemenea omului din poveste.

Va înțelege și se va miră de atâta frumusețe în veacul acesta utilitarist, când lumea își bate capul numai cu »ceace se poate schimbă în bani mărunți«.

Își va aminti de Ahaia, pământul femeilor mândre, de dumnezeescul Ahile, cel bun de picior, de viteazul Atrid Agamemnon, de Palas Atene cu ochi de văpaie, de bătrânul Nestor din Pilos, cu farmec în graiu, de Brise cea cu obraji frumoși și mândru încinsă cu brâul, de Hera cu brațele albe și de Cronion cel încruntat, care sguđuie Olimpul, cu o scuturare a pletelor lui dumnezești...

Își va aminti de vicleanul și mult iscusitul Odisseus, de Paris cel ca un zeu de frumos, de Ector, viteazul din coif clătitorul, de Elena, cea mai minunată femeie, pentru care s'a vărsat

*) Omer: *Iliada*, douăsprezece cânturi traduse în versuri de George Murnu, cu ilustrații. Editura revistei »Luceafărul«. Budapesta, 1906. 1 vol. 8°, p. XX + 253. Primul volum din »Biblioteca scriitorilor străini« îngrijită de Oct. C. Tăslăuanu.

atâta sânge și s'a prăbușit din temelii falnica Troie...

Acțiunea Iliadei se desfășoară în 51 de zile, la sfârșitul anului al 9-lea de războire și începutul celui al zecelea. Cele douăsprezece cânturi din traducerea dlui Murnu, cuprind abia jumătate din acest răstimp: 26 zile, mântuindu-se cu lupta dela zid.

În aceste douăsprezece cânturi dintâi sunt concentrate aproape cele mai frumoase pagini ale Iliadei, rămânând pentru restul celorlalte douăsprezece părți în c. XVI (moartea lui Patroclu), c. XVIII—XIX (înduplecarea lui Ahile de a lua iarăși parte la luptă), c. XXII (moartea lui Ector și tânguirea Andromahei) și cântul din urmă, când bătrânul Priam cere dela Ahile, spre înmormântare, osemintele fiului său Ector.

Să vedem câteva părți din traducerea dlui Murnu.

Vom începe cu scena dela porțile Skee, slăvită de Lessing, (III. 145 și următoarele) când Elena descinde la porți, spre a fi martoră la duelul lui Paris cu Menelau. Bătrânii rămân uimiți de atâta frumțe și sunt de o părere, că nu e păcat să se verse atâta sânge pentru o femeie așa de frumoasă.

Ele sosiră curând la zidul cu Porțile Skee.

Stau împrejurul lui Priam bătrânii Timoites și Pantus, Clitiu și Lampos, apoi Ikateon, sămânța lui Ares, și 'ncă vr'o doi deopotrivă 'nțelepți, Ucalegon și-Antenor; Sfat între dâșii țineau în tun peste Porțile Skee, Oameni bătrâni și scutiți de războiu, dar în rostul vorbirii Mestri ca roiul de greeri ce stând pe copac în pădure Lărmue blând, și 'mprejur vrăjită răsună pădurea; Astfel acolo seadeau și capii din Troia la sfaturi Ei pe Elena văzând cum vine spre 'naltele turnuri, Numai decât au șoptit și-au zis de uimire 'ntre dâșii: »Nu e păcat că Troienii și-Aheii cu mândre pulpare Patimi îndură de mult și pier pentru astă femeie: Tare aduce la chip cu zănele nemuritoare...«

Iată ce zice Lessing în Laokoon despre aceste versuri: »Zeuxis a pictat pe Elena și de desuptul icoanei a scris cuvintele bătrânilor Troieni... Omer, care intenționat renunță la descrierea amănunțită a grațiilor trupești și care abia ne spune, că Elena avea brațe albe și păr frumos; tocmai el ne dă o impresie atât de puternică despre frumseță, încât întrece tot ce arta intenționat ar putea produce... Sau poate lăudă cineva în colori mai vii frumseța, decât spunând prin rostul bătrânilor potoliți, că pentru o astfel de femeie, vrednic este să porți războiu,

războiu care cere atâta sânge și atâtea lacrimi«...

De toată frumseța e întâlnirea lui Glaucos cu Diomede (c. VI. 119 și urm.) Viteazul Diomed, întimpinându-l pe Glaucos, în toiul luptei îl întreabă cine e și din ce sămânție. În toiul celei mai înverșunate lupte, eroii au răgaz să se prezinte unul altuia, în dicții lungi de 20 până 70 exametri.

Diomed, aflând că o rudă a lui Glaucos fusese oaspele lor își înfige sulița în pământ și nu se încaeră cu el la luptă, căci se simțește legat de Glaucos prin legătura »ospetiei părinților«.

Glaucos își începe vorbirea cu versurile, pe cari le reproducem pentru pesimismul lor, așa de rar obișnuit în poemele omerice:

Ce mă întrebi tu de neam, faloase Tidid Diomede? Cum e cu frunzele așa-i și cu neamul sârmanilor oameni. Unde vântul le-astorne pe jos, iar pe altele codrul Face din nou să răsară pe ramuri, când dă în primăvară. Tocmai și neamul de oameni pe rând se tot naște și moare.

Eroii sărind din cară își strâng mâinile și schimbă armele în semn de pretinie.

După șirele aceste minunate urmează o observație de o adorabilă naivitate omerică:

Zeus atuncia pe Glaucos orbi, de-a schimbat cu Tidide Daruri, luând a lui arme de-aramă cu preț doar de nouă Boi și dând armele-i scumpe aurite de-o sută de tauri.

De sigur Horat s'a gândit și la aceste șire, când spune: »quandoque bonus dormitat Homerus...«

De încheiere mai remarcăm idila de veșnică frumsețe a despărțirii lui Ector de nevastă-sa, Andromahe.

Viteazul fecior de craiu își prevede sfârșitul (VI. 448 și urm.), și zice neveste-sii:

Are să fie o vreme, când Troia cea sfântă peri-va, Priam, și el și poporul în lanți iscusitului Priam. Nu de durerea Troienilor însă mă doare 'ntr'atâta Nici de-a părinților mei, a Ecabei și-a craiului Priam, Nici de-a iubiților frați care, câtu-s de mulți și de zdraveni, Tot o să cadă prin colb sub arma dușmanilor noștri; Cât mai cu seamă de tine, când plânsă răpite-va vr'unul Dintre oștenii Aheii și tără-te-v'a 'n neagra robie. Dusă prin Argos vei țese ascultând de porunca stăpânei Și din Iperia sau din Meseis căra-vei tu apă Fără să vrei, ci silită fiind de cumplita nevoe; Când oare-cine, văzând plânsorile tale, va zice: Iată femeia lui Ector...

Între lacrimi își întinde brațul, să-și îmbrățișeze copilul. Acesta, speriat de armura scilpitoare a tatălui, și de coiful falfăitor se întoarce

tipând la sânul mamei. Ei răsără de spaima lui și Ector își depune coiful sclipitor.

Și sărutându-și copilul și-apoi legănându-l în brațe,
Rugă rosti către Zeus și zeii ceilalți deopotrivă:
»Nemuritorilor zei, voi faceți-mi fiul s'ajungă
Cel mai slăvit la Troieni, întocmai ca mine, tot astfel,
Vrednic în arme să fie și 'n Troia domnească puternic!
Când se va 'ntoarce din luptă, mirat oare-cine să zică:
E mai viteaz decât tatăl«...

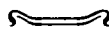
Părțile reproduse sunt de ajuns pentru ca cetitorul să-și facă o idee despre destoinicia de traducător a dlui Murnu.

Sperăm și așteptăm dela d-sa cât mai în grabă

complectarea Iliadei prin celelalte douăsprezece cânturi.

Și sperăm, că cel mai înalt for literar al nostru — Academia Română — își va aduce aminte de sprijinul ce-l datorește muncitorilor literari de talia dlui Murnu, cari își cheltuesc energia într'o direcție așa de ingrată la noi și așa de părăginită, cum e literatura de veșnică frumseță a antichității. Căci, mai ales, nouă ni se potrivește observația lui Oscar Wilde: »Clasicii sunt niște poeți, despre cari vorbește toată lumea, dar nimeni nu-i cetește.«

A. Ciura.

Părerere?...

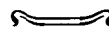
Trudit mai e și somnul tău, plugare
Când ți-l înșeli în liniștea de-amează
La umbra carului ce dormitează
Sub arșița câmpiei solitare!...

Pe-obrajii tăi iluminați de-o rază
Se 'ngână umbra zilelor amare...
Legaji de car, cu ochii 'n depărtare
Stau boii buni și albi... par'că visează...

Dar te frezești... de ce fresari de-odată,
Privind pierdut de-alungul pe ogor...
Și-apoi la plugul răsturnat pe glie?...

Sau ți-a părut câmpia 'ntunecată
Și fierul plugului scânteietor
O sabie aprinsă de mânie?!...

Z. Bârsan.

BOUL

după G. Carducci.

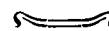
*Ce drag mi-ești tu!... Să-mi împrumuți și mie
Din pacea ta și din a ta vigoare!...
Ca la un monument de măreție³
Te uiți la câmpurile roditoare...*

*Cum te supui tu fără de mânie
Și-ajuți pe cel plugar bătut de soare;
Te mână, te 'mboldește... te îmbie...
Te 'ntorci... și-i spui din ochi că nu te doare...*

*Din nara ta îți fumegă viața
Și-un imn de pace mugetul tău plânge
Lin în senina liniște se pierde...*

*Și 'n ochii buni, strălucitori ca ghiața
Și umezi de blândețe... se resfrânge
Tăcerea sfântă din câmpia verde...*

Z. Bârsan.

Ghiocel.

— Scoal', Ghiocel!

Calul îndreaptă spre ei ochii lui triști de dobitoc suferind, lungi gâtul și cercă să se scoale dar nu putu. Apoi își lăsă încetinel capul pe paie și închise ochii. Par' c'ar fi vrut să spuie: »lăsați-mă să mor în pace!«

Domnul Stejărel se uită întrebător la veterinar. Acesta ridică din umeri, în semn că știința lui nu mai poate lupta cu boala și zise:

S'a sfârșit!

De două săptămâni de când se chinuie așa bietul Ghiocel. Un cal de două-zeci de ani, alb ca zăpada, cu o coamă bogată și lungă care-i atârnă pe partea stângă a gâtului, cu un moț frumos ce-i ajungea până pe ochi. Într'o bună zi căzù și nu se mai putu sculă: toată partea de dinapoi era lovită de dambă.

— Un cas de paralizie a trenului posterior!
— spusese veterinarul cum l-a văzut.

— E vre-o nădejde? — îl întrebă atunci stăpânul calului, dl Stejărel.

— Nu prea!

Cu toate acestea veterinarul încercă. Mai întâi comprese cu apă rece pe șale și pe coapse; mai apoi, fricțiuni cu ulei de terebentină și cu spirt de camfor; în cele din urmă injecții cu stricnină. Toate fură în zadar! Și acum veterinarul pronunțase sentința de moarte:

— S'a sfârșit!

— Ce-i de făcut? — îl întrebă Stejărel.

— Să-l împușcăm!

Stejărel tresări. Ghiocel, calul lui, calul tine-rețelor lui, să fie împușcat?! Eși din grajd și își răsuci o țigară. Un argat scăpără și-i întinse o bucațică de iască din care eșiau două fire subțiri de fum albastru ce se topiau repede în aerul luminos al dimineții de Maiu. Veterinarul veni lângă el și zise:

— E cel mai mare bine ce-i putem face: să-l împușcăm. Pentruce să-i lungim suferințele? Un glonț în inimă și a scăpat, săracul!

Stejărel tăcea. Pe fața lui arsă de soare trecu o umbră de mâhnire. Veterinarul se uită la el cu coada ochiului. Proprietarul stătù multă vreme pe gânduri și în cele din urmă întrebă:

— Cu ce să-l împușcăm?

— Cu revolverul.

— Nu! Cu Mannlicher.

— Mai bine!

— Cine trage 'n el?

— D-ta!

— Eu nu!

— Atunci trag eu.

— Bine.

Stejărel trimise un argat s'aducă pușca din casă iar el intră din nou în grajd cu veterinarul.

Ghiocel stă întins pe partea dreaptă. Părea că nu mai simte ce e în jurul lui. I se putea înnumăra coastele. În așa hal de slăbiciune nu-l văzuse niciodată Stejărel.

— Măi Ghiocel, măi bătrânule, ți s'a strâns funia la șteașăr! — zise el încet și ochii i se umeziră de lacrimi.

Argatul veni cu pușca. Veterinarul dete piedeca la stânga, se trase câțiva pași îndărăt și strigă:

— Dați-vă la o parte.

Ghiocel nu se mișcă. Par'că dormiă.

— Ce faci?... Nu tragi?

Veterinarului îi tremurau mâmile.

— A! Nu așa! zise Stejărel, obidit și luă el pușca. Îngenunchiè pe pardoseala grajdului, își scoase pălăria din cap și își făcu cruce.

În acest moment Ghiocel săltă încetinel capul și se uită la el. Ai fi zis că vrea să-l întrebe: »ce vrei să faci?«

Stejărel ochi și trase. Grajdul răsbubui și o perdea de fum învălui câteva clipe calul. Cei doi oameni se apropiară de el și veterinarul vorbi:

— L-ai nimerit drept în inimă, dle Stejărel!

Acesta îngenunchiè însă lângă gâtul calului, îi sărută coama și oftă:

— Iartă-mă Ghiocel! Iartă-mă, frate! Ți-am vrut binele.

Apoi se ridică repede și, făcând un semn din cap veterinarului, eși din grajd.

În curte se întâlni cu logofătul căruia îi spuse:

— Să pui să se sape o groapă mare sub nucul cel bătrân din grădină și când va fi gata, să ne vestești.

Cei doi oameni se opriră în pridvorul caselor așezate cu fața spre răsărit și acolo Stejărel se întoarse către veterinar:

— Luăm câte-o cafea, aci, afară, la soare?

— Cu plăcere, răspuse veterinarul și-și scoase tabacherea.

— Iienco! Fă două cafele! — strigă Stejărel.

Dete apoi un scaun lângă veterinar:

— Șezi, doctore, șezi!...

Apoi oftă:

— Săracu' Ghiocel!

— Tare ți-a fost drag dumatile calu ăsta! — zise veterinarul.

— Hei doctore, doctore!... Toată tineretea mea e legată de el. Tovarăși buni am fost noi și la bine și la rău.

Sunt astăzi om de 38 de ani, dar când îmi amintesc de unele întâmplări din trecut, simt cum îmi fierbe sângele și cum întineresc într'o clipită...

Eu sunt născut și crescut în Bărăgan, sunt copilul acestui pustiu bogat și necunoscut, nemărginit și amăgitor. La 18 ani am rămas fără tată și am lăsat școala baltă spre a da ajutor mamei la treburile moșiei.

Mă deprinsei repede cu traiul dela țară căci îmi plăcea...

Îmi plăcea câmpul, mă îmbătă lumina soarelui, mă fermeca întinderea Bărăganului. Primăvara mi se părea uneori că două mări nemărginite se privesc față în față: marea verde a holdelor unduitoare și marea albastră a înălțimilor în care plutiau ciocârlii.

Îmi plăcea Bărăganul vara când pământul frigea, când văzduhul era plin de țăriituri de locuste și de sbor de fluturi, când holdele de aur cădeau plavie în gura coaselor, când fetele cântau, când lumina jucă în depărtările din poalele cerului ca o apă mare, albă, strălucitoare, când, noaptea, focurile de paie de prin armanele îndepărtate păreau niște răsărituri de lună. Și-mi plăcea Bărăganul și toamna, când vâlul subțire al burilor reci și mărunte mă pătrundea până la os și-mi scurta vederile, împăenjenind depărtările mute, sure, pustii. Îmi plăcea să pribegesc iarna pe întinderea albă peste care trecea crivățul crâncen, șuerând, spulberând zăpada, orbindu-te, sfâșiindu-ți obrazul.

Dar mai presus de toate îmi plăcea primăvara când aburi calzi eșiau din pământ ca o răsufare uriașă a ogoarelor, când răsăriau viorele prin mărucinișuri, când veniau cocorii în țară, când înfloriă pământul rodnic, când plugurile înegriau locurile și toată țărna mirosiă a pământ proaspăt arat.

Atunci puneam șaua pe cal și porniam. Când eram eu de 23 de ani, Ghiocel era de cinci ani.

Nu voi uită niciodată primăvara aceea! Când s'a svântat bine pământul de puteai călări, am pornit cu Ghiocel în lungul Bărăganului. Era o premenire în toată ființa mea, era un botez nou ce primiam atunci, botezul primăverii... Simțiam cum sorbim depărtările în goana noastră...

În primăvara aceea mă stăpâneă un chip de fată bălae, înaltă și mlădioasă. Era fata unui proprietar de lângă noi. Eu mă aveam foarte bine cu fata dar bătrânul nu vrea s'o dea după mine. Ținea morțiș să aibă ginere magistrat. Fata nu era însă de loc de părerea lui. Ce era de făcut?... Fata-mi era dragă și nu puteam trăi fără ea...

În ziua de Sf. Constantin și Elena pornii cu Ghiocel pe moșie. O liniște adâncă plutia pe câmp și o lumină de sărbătoare înecă văzduhul. Ajunsei în mijlocul unui lan de grâu și acolo descălecai. Luai frâul din capul calului și legai de coada de căpăstru o frânghie al cărui capăt îl înfășurai apoi pe mâna dreaptă. Luai șaua, o pusei căpătâiu și mă culcai în grâu cu fața în sus...

Strălucirea primăverii îmi pătrundeă în suflet. Și liniștea aceea mare a ogoarelor într'o zi de sărbătoare, liniștea grea mi se coboră în toată ființa. Stam cu fața în sus, nemișcat... Deasupra mea cerul n'avea nici o pată de nor; în jurul meu lanuri de grâu verde din cari se săltau uneori ciocârlii vesele și iuți... Închisei ochii și ațipii... Mi se părea că o zână frumoasă se aplecă spre mine și-mi mângăia obrazii arși de soare. Mi-era așa de bine încât nu îndrăsniam să fac nici o mișcare spre a nu alungă vedeniă aceea de frumusețe luminoasă... Ghiocel avea par'că flori în coamă; iar Bărăganul era tot o floare, o floare albă și mirositoare... Zâna se plecă până aproape de mine, îmi închise ochii și mă sărută... Apoi încălecă pe Ghiocel și porni în goană... Atunci mă deșteptai... Calul era lângă mine și pășteă liniștit. Soarele se plecă spre sfințit și trimeteă spre pământ speteze late de lumină ce sămăneau cu spetezele unei uriașe roți... Zâna pe care o visasem nu-mi mai eșia din cap... Gândurile mele sburau la Florica. Și niciodată nu m'a săgetat mai crâncen dorul de ea ca în clipele acelea...

Am pus șaua pe cal și am plecat...

Soarele sfințiã. Pe câmp se lãsã o rãcoare dulce... Bãrãganul se afundã în umbrã... Un vultan se înãlțã domol în sus, apoi plutì pe deasupra mea, cu aripile întinse și se pierdù în spre Ialomița... Ghiocel buestrã și coama lui se înfiorã când și când de adierea serii... Țipenie de om nu se simțea...

... Când am ajuns la curtea lui Mihuț, tatã dragii mele, rãsãriã luna...

M'am apropiat binișor de fereastra odãii în care știam cã doarme Florica și am bătut încet în geam. Am așteptat. M'am dat apoi în bãtaia lunii spre a fi mai bine vãzut dinãuntru...

Ilinca aduse cafelele și Stejãrel își mai rãsuci o țigare. Apoi urmã:

Fereastra se deschise și o fațã bãlae se arãtã.

— Tu ești?

— Eu!

— Vino mai aproape!

Mã dãdui mai aproape de fereastrã și așteptai.

— Încalecã și fugi. Tata a pus oameni sã te batã.

Fãrã tine nu plec. Dacã vrei sã fii a mea, îmbracã-te și hai. Bãtrãnul va trebui sã cedeze.

— ?

Ochii albaștri mã privirã, muți de spaimã și buzele se deschiserã într'un târziu spre a murmurã:

— Sã fug cu tine?

— Da!

Fata își duse palmele la ochi și plânse innãbușit.

— Mã omoarã tata!

— Va trebui sã mã omoare pe mine mai întâi. Hotãrește-te repede. Eu fãrã tine nu mai pot trăi. Bãtrãnul nu vrea sã ne luãm. Ne vom luã fãrã voia lui...

Florica tremurã vargã... Luna se înãlțã și presãrã prin vãzduh pulberea ei de luminã argintie... Mi-era nãcaz pe ea... Puteam fi vãzut...

— Nu merg! — zise Florica.

Par'cã-mi dase o loviturã de cuțit. Tresãrii și rãmãsei fãrã glas cãtva timp. Apoi o mãhnire adãncã mã cuprinse și dãndu-mã aproape de tot de ea, îi șoptii cu amãrãciune:

— Atunci rãmâi! Rãmâi acasã! Eu nu vreau sã mai știu de tine.

Și plecai. Mergeam pe jos și duccam calul de frâu. Nu vream sã mai încalec...

Noaptea era frumoasã... N'am vãzut niciodatã atãtea stele ca în noaptea aceea... Și lumina de lunã îmi făcea rãu... Am ajuns la Ialomița și m'am oprit pe malul ei... Apa curgeã la vale în rãșfrãngerì vesele de luminã. Jocul undelor ei avea uneori sclipiri de argint... Începuse a cãdeã rouã... Am legat frãul calului de o tufã de cãtinã și m'am lungit pe iarba umedã, sprìjinindu-mã într'un cot. Aș fi vrut sã mor acolo și sã mã îngroape Ghiocel... Curtea lui Mihuț se deslușia neagrã în bãtaia lunii... M'am pomenit plãngãnd... Sunt sigur cã de n'ar fi fost lunã, n'aș fi plãns. Vezi, doctore, lumina de lunã ne schimbã sufletul... Am stat acolo mult, apoi m'am sculat, am încãlecat și am pornit înapoi. Și când trec din nou pe lângã curtea lui Mihuț, o vedenie albã se ivește în calea mea. Calul ciulește urechile și sare în lãturi, sforãind. Cu mare greu îl domolesc și mã plec sã vãd ce arãtare-i aceea. Douã brațe se întinserã albe în spre mine și doi ochi mã rugau sã opresc.

— Eu sunt! Ia-mã. Fã ce vrei cu mine!

Era Florica! Am ridicat-o pe șea, dinaintea mea, am cuprins-o în brațe cu grije, cu sfințenie ca pe un odor și am dat pîtenii calului...

Ghiocel pornì nebun. Pãmãntul fugiã pe lângã noi, picãturile de rouã sclipiau pe ierburi și lanurile visau...

Bãrãganul era frumos, misterios, plin de șoapte de iubire... Și Ghiocel buestrã lin și repede. De goana lui repede, cãteva fire de pãr bãlan tremurau pe fruntea iubitei mele ca niște raze de luminã. Era o desmierdare plãcutã care o făcea sã închizã ochii, sã i se parã cã plutește, cã sboarã...

Așa am luat eu pe doamna Stejãrel.

Logofãtul venì și înștiințã cã groapa e gata. Cei doi oameni se scularã și pornirã în grãdinã.

Ghiocel era acolo; fusese adus într'un car. Stejãrel își tăie o șuvițã din coama lui frumoasã și porunci:

— Dați-l în groapã!

Ghiocel cãzù în fundul gropii cu fața în jos. Apoi pãmãntul începù a-l acoperi încet-încet pãnã-l înghiți cu totul. Și atunci Stejãrel se îndreptã cu veterinarul spre casã și în sufletul lui se lãsã pe nesimțite tristețea unei îngropãciuni...

C. Sandu-Aldea.

UN OM.

Rămas bun, biete mâni de trudă
 Atâta vreme asudate,
 Ce stați pe pieptul slab acuma
 Întâia dată 'ncrucișate.
 Ostaș al sfintei munci depline,
 De-acum pământul te așteaptă,
 La judecata cea din urmă
 Tu vei găsi cumpănă dreaptă!

Cinstită slugă credincioasă,
 Vor odihni a tale moaște,
 Doar' glia neagră și mănoasă
 Atât de bine te cunoaște...
 Închișii ochi n'or să mai știe
 Și nu s'or tulbură de jale,
 Când cai străini vor paște iarba
 De pe movila gropii tale.

Azi nu mai e îngust bordeiul
 Să 'ncapă jalea ta amară,
 Din iconița ei Preasfânta
 Te vede cea din urmă sară...
 La cap un muc de lumânare
 Învie 'ncet și dă să moară,
 Asemeni visurilor tale
 În sufletul de-odinioară!

Numai o babă milostivă
 Îți străjuie la căpătâie
 Și pe cărbunii din jertfelnic
 Așează boabe de tămâie.
 De pe blidar un biet opaiț
 Își joacă para tulburată
 Pe fața strânsă supt bărbie
 C'o legătură 'mprumutată.

Încet s'apropie de tine
 Și-ți pune-un ban în mâna slabă,
 Îi tremură durerea 'n gene
 Și 'ncepe-a plânge biata babă...
 Îi fură tânguirea vântul
 Ce bate 'n drumul lui fereasta:
 - Vai de norocul tău, vecine,
 De ce-ai mai fost pe lumea asta?...

S'abat în mintea ei bătrână
 Frânturi din rostul tău pe lume,
 Cum doi băeți și-s slugi departe
 Și nu le-ai mai știut de nume.
 Din trei feciori ce-aveai, răsboiul
 Ți l-a 'ngropat pe cel mai mare,
 O fată-i moartă de rușine,
 Nevasta ta de supărare.

Se sbate 'n sfeșnic lumânarea
 Și moare 'n stângere domoală,
 A adormit în lacrimi baba
 Și capul i-a căzut în poală...
 Prin geamul spart clipește luna,
 O clipă numai se arată
 Și 'n perna ei de nori ș'ascunde
 În pripă fața rușinată...

Un popă 'n grabnice tropare
 Te va petrece dimineață
 Și poate nimeni nu va plânge
 Plecarea asta din viață...
 De lângă șură, răzimată,
 Te va privi muncita sapă,
 De-ar ști vorbi surata bună,
 Amar te-ar prohodî la groapă:

O viață 'ntreag' am fost tovarăși
 În ploii și 'n arșiță de soare,
 De truda palmei tale aspre
 Eu m'am făcut strălucitoare.
 Sclipirea mea spune rușinea
 Și jalea care mă purtă,
 M'ai frânt de glia tuturoră,
 Dar n'am săpat moșia ta!

(„V. R.” Nr. 3. 1907).

Octavian Goga.

Domnișoara Linuța.

(Urmare.)

Fata nu se însuflețea tare de vestea ce i-a adus-o mamă-sa. A fost așa de trudită vieața ei oarecum de-un an de zile, încât nici un gând nu putea trăi îndelung, nici o dorință nu se mai putea ridică cu tărie din sufletul ei. Nădejdele în viitor i le-a 'ngropat pe toate săracul tatăl ei, când și-a închis ochii. Dar mamă-sa a și început cu pregătirile. În zilele calde de vară mașina de cusut durăea abia auzită în răcoarea odăii. Fata nu prea vrea să s'apuce de nimic, și-i părù la sfârșit o curată nebunie gândul preotesei.

Eșia pe-afară în lumina mare a zilelor lui Iulie, dar părea c'o ametește vieața asta lacomă, amețitoare ce stăpâneă 'n văzdub, ce palpita în toate podoabele pământului. Linuța odată bătea 'n palme de bucurie când veniau sfioase zilele de primăvară, odată simțea pornirile cele mai curate, când cele dintâi flori își deschideau comoara de colori. O, când era la școală, avuse un suflet cu totul deosebit de cel de acum! Căci iată, pentru ea nu mai are lumea asta împodobită nici un farmec. Ca și când s'ar fi prăpădit din sufletul ei o lume întreagă de lumină și s'ar fi așezat în locul ei o negură rece, care nu mai simte nimic.

Preoteasa, când văzù că se apropie începutul anului școlar și Linuța nu se însuflețește nici un strop pentru pasul hotărâtor ce era să-l facă, începù să nu mai poată dormi de griji. Își făcea muștrări că ea însași a stat un an de zile, așa ca înlemnită, și n'a știut să-i dea nici o nădejde fetei. I se părea că și-a călcat greu datorința de mamă, și începù să se roage lui Dumnezeu să nu i se prăpădească fata.

— Linuțo dragă, — îi zise odată — i-a spune-mi tu mie ce ai? Trebuie să ai tu ceva, de poți sta așa, câtu-i ziua cu mâinile 'n sân. Te doare ceva? De ce nu-mi spui tu mie?

— Dacă n'am ce-ți spune? Știi și eu! Îmi vine mie așa și n'am ce face.

— Da bine, dragă, cum de n'ai tu voie să mergi la școală? Inveți trei ani și ai ceva asigurat. Ș'apoi nu trebuie, poate, să fii dăscăliță. Uite, tu ești mare, putem să vorbim odată pe față. Poate să-ți cază norocu cine știe de unde. Câți nu se învârt la oraș.

Fata se zmânci din mâinile preotesei, care cercă s'o mângăe.

— Nu mamă, nu! Mie noroc de acesta nu-mi trebuie. Nu vreau să-mi cadă norocul de nicăiri. S'ajung la cerșite și așa noroc nu-mi trebuie.

— Și nu vrei cu nici un preț să mergi? Uite dragă eu m'am pregătit cu toate. Avem acuma ceva bani, că începutul e greu. Mai încolo cine știe.

— Pentru D-ta mamă, mă duc. Știi D-ta că te-am ascultat totdeauna.

Dar în adâncul sufletului Linuța nu vedeă nici un bine într'asta. Pentru ea numai ceva era sigur: drumul în viață i s'a tăiat cu moartea tatălui ei. Mai departe nu poate merge căci toate eforturile ce le-ar face ar fi zadarnice. În rândul fetelor de sama ei nu va mai putea fi niciodată. Inapoi nu va putea să se întoarcă, în rândul fetelor din sat. Va trebui să rămână veșnic în mijloc, ca împietrită, până s'or scurge zilele toate câte va mai avea de trăit.

În sara cea din urmă și-a luat din dulap haina de doliu și s'a dus la cimitir. Literile de pe crucea tatălui ei au început să se spele de ploile multe ce-au biciuit în zilele trecute. Niciând nu i s'a părut așa de părăsit mormântul acesta, niciând nu și-a simțit mai tare Linuța nenorocirea sa ca acum. În curgerea domoală a lacrimilor vorbiă în gând cu tatăl ei și-și luă rămas bun dela el. Dar la sfârșit începù să plângă cu hohot și, abia ridicându-se, sărută crucea aspră și porni ca o umbră pe sub ramurile arborilor mari.

Pe drum un fecior de sat o ajunsese din urmă. Merse câțva alături cu Linuța, tușa ușor, ca și când ar fi voit să-și direagă glasul, dar abia într'un târziu putea vorbi.

— Să fie cu iertare, domnișoară Linuțo, da am auzit că te duci dela noi.

— Da. Plec mâne.

— Mâne? Gândiam că la toamnă. Adecă chiar mâne?

— Se începe școala. Știi, mă duc iar la școală. Așa! Flăcăul puse capul în pământ și nu mai zise nimic un răstimp. Se inseră și răcoarea coboră tot mai jos din înălțimi.

— Da cam pe când veți plecă, domnișoară Linuță.

— De dimineață. S'ajungem la șase la tren.

— La șase la tren, bombăni numai pentru el flăcăul, și la o hudiță își luă sara bună dela Linuța.

Aceasta n'a luat în seamă vorbele lui. Părea că nici nu s'a întâlnit cu nime, aceleași gânduri triste din cimitir o urmăreau și acum.

Sara a fost o sărbătoare a vremii senine. Să te culci cu fața 'n sus pe pajiște afară, să privești minunile de sus, să ascuți nenumăratele taine șoptite ale pământului, stând treaz până dimineața. Linuța sta pe podmol înaintea casei, alături cu preoteasa. Isprăviră de pachetat tot și acum eșiră afară Ceeace de mult nu mai simțise fata, acum, când era să se depărteze poate pentru totdeauna, se trezi în sufletul ei ca un izvor cald, ce-i străbatea toată ființa.

Multe impresii ce s'au strecurat de o vreme încoace în sufletul ei fără ca s'o miște, — impresiile curate din firea vergură dela țară — se deșteptau, ca și când acum s'ar naște. Obrajii ei palizi se rumeniră, cum priviă dusă, ascultând o doină ce plutea departe pe câmp.

Frunzuliță frunză deasă
Bădișoru-i dus de-acasă.

— — — — —
Și s'a dus să nu mai vie
Până la sfântu Ilie
Arzo focu cătănie.

Se întoarse spre preteasă și îi duse o mână ușor pe după gât.

— »Auzi mamă ce cântec frumos!« Dar Amalia nu răspunse nimic, ci amândouă, îmbrățișate, cu gândurile duse cine știe unde, plângeau încet, înăbușit, în liniștea nopții clare.

*

În spre seară preteasa strânse mâna fetei: »Vezi, Linuță dragă, e cam strâmt aici, cam ferit de lume. N'o să fii însă în veci aci. Griji drăguță de te poartă bine, cu profesorii și cu toată lumea. Ne-a ajutat Dumnezeu drăguțul și nouă odată«.

Fata o petrecu până la gară, și apoi cu capul în pământ trecu în grabă pe uliți până ajunse la cvartir, la bătrănuța aceea de tușa Chiva, — cum trebuia să-i zică Linuța. Era ostenită, căci ziua întregă a umblat în toate părțile. Da 'n sfârșit, har Domnului s'a văzut așezată. Numai cărți îi mai trebuie. Seara cină cu tușa Chiva din piul fript ce l-a adus de-acasă și abia

apucă să se culce. Cât era de ostenită, totuși, în pat nu putu să nu zimbească când își aduse aminte de ceva. Când au fost eșit cu căruța din sat, iacă pe urma lor se aținea un om, ce abia se zăria în pravul drumului. Linuța l-a luat în seamă mai întâi. Gândind că poate le-a căzut ceva jos din căruță, porunci să oprească. Când colo ce să vezi? Era feciorul de-aseară ce-o întrebasese când pleacă. Veniă c'o bătă lungă în mână. Se opri găfăind lângă căruț.

— »Era să nu vă mai ajung. Și mi-ar fi părut rău, rău de tot. Uite, d-șoară Linuță, ți-am făcut și eu ceva, să-ți mai aduci aminte și de satul nostru«. Și omul îi întinse bătă cea lungă. Era o furcă de tors chindisită, de era o mândrețe ca aceea.

— N'am chiar gătat-o, că gândiam că nu pleci numai la toamnă.

I-a mulțămît, și el a plecat împăcat înapoi. Linuța se gândește la feciorul ăsta, care cel puțin trei luni a trebuit să înflorească furca. Îl vedeă — cum i se lăsau pleoapele tot mai grele, — înalt, negricios, c'o mustață moale, abia plină, îl vedeă cum se duce tot mai departe, tot mai departe, până întră și se perde în sat...

... În liniștea din odaie să aude răsufletul prelung al bătrânei, ce-și doarme în patul de lângă ușa somnul ei sarbăd. Linuța, adormind, i se pare că-i undeva sus-sus, și-i așa de ușoară ca un fulg.

*

În viața nouă ce i se deschidea, Linuța cercă să rămână cea veche. Umblă la cursuri regulat, ascultă de multeori fără să audă pe profesor, și rămâneă cu ochii duși, ca și când ar zări ceva foarte departe. În scaunul al doilea mai erau două fete ca Linuța, fete trecute, cari, se vedeă pe fețele lor, nu din trecere de vreme au venit să se facă dascălițe. Linuța privea de multeori pe furis, la ele, și nu știă de ce, îi veniă așa o jale, ca și când acelea ar fi fost două ființe nenorocite.

După cursuri, plecă singură acasă, unde tușa Chiva o așteptă gata cu prânzul lor sărac. La plimbări nu eșia. Așa în vr'o Duminecă după amiază, cu bătrănuța ei. Dar nu știă ce să povestească, îi era silă de multeori să se tot întoarcă pe aceleași străzi, pe când tușa Chiva îi povesteă întâmplări de-ale doamnelor din oraș, cari trăgeau cu ochiul studenților tineri.

— »U! nepoată dragă, să vezi numai. Aici nu-i de stat. Să nu bată Dumnezeu pe nime să-și pună temelie într'un oraș ca al nostru. Că unde sunt ofițeri și studenți le iasă bărbaților peri albi înainte de vreme. Că nicăiri nu-i mai mare prada ce-o fac femeile, ca în astfel de locuri«.

Linuța auzia cuvintele dar nu se gândea la ele. De multeori însă să uită îndelung la vr'o domnișoară, ce lunecă parcă în haina ușoară, scumpă,

Și într'adevăr Linuții nu-i mergea bine. Dar din bătrâna asta în colo nu mai era nime care să-i spună. Ea băgă de seamă și când îi scria mamei sale, îi era totdeauna așa de jale, de o podidiă plânsul.

Se daseră cele dintâi răspunsuri și profesorii se minunau mult de cuminența orfanei. Colegii și fetele dela curs priviră cu mirare la fata aceasta care a făcut atâta vreme, pe care o credeau de tot mărginită.

Vederi din România.

pe lângă ele... Își aducea aminte cum se bucură și ea odată, când era la internat, de câte ori căpăta o haină nouă, cum era de fericită, cum își sărută prietinită. O dar aceasta a fost de mult, tare de mult și Linuța vede acum bine, că toate acestea sunt prostii...

De multeori bătrâna se minună, când Linuța nu mai vrea să meargă la plimbare. »Auzi, nepoată, așa nu-i bine, așa te bolnăvești. Iacă eu sunt bătrână și totuși puțină mișcare la aer ajută mult. Așa te ofilești, de parcă n'ai mai fi tu«.

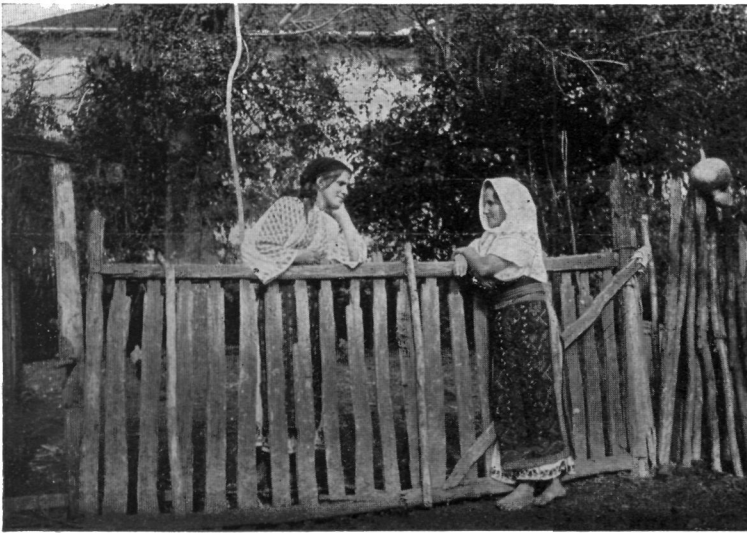
Dar ce folos avea dânsa de laudele unora și de mirarea altora? Să știi câteva lecții să chiami că ai făcut un lucru mare? O, nu, aceasta-i numai una din nimicurile vieții.

Profesorul de istorie după terminarea orei, o așteptă afară.

— Să-mi dai voe, domnișoară Vintilă, să te felicit, și-i întinse mâna.

Linuța, nu zise nimic, nici n'ar fi știut ea ce să zică.

— Dacă nu mă înșel, D-ta ești orfană de tată. Vezi, ce păcat trebuia să ceri o bursă. A fost aici una destul de bună.

Țărance din România.

Fata porni cu capul în pământ să deschidă poarta.

— Nu te superi dacă te însoțesc puțin d-șoară?

— Nu, dle profesor. Mă chiar bucur. Dar biata copilă, care n'a mai umblat cu un domn pe stradă de atâta vreme, se simți foarte strâmtorată. Îi părea că nu știe cum să pășiască, cum să-și ție trupul svelt și se gândia că toți trecătorii o judecă pe dânsa, câtu-i de proastă și de bătărană.

— Vezi, d-șoară, să fi știut să ceri ajutorul acela.

— Doar l-am cerut, dle profesor.

— Da, așa cu graiul. Dar în scris ar fi trebuit.

— Am scris cu mâna mea o coală de hârtie.

— Scuză, d-șoară, dar nu se poate. Cererea d-tale nu mi-a venit în mână și eu sunt în comisie.

Linuța era să se oprească mirată.

— Noi am trimis cererea, după regulă, dlui director.

— Așa, dlui director! N'a fost cumva mama d-tale pe la dânsul înainte de aceea?

— A fost. Vezi că era cunoscut cu tata, au fost colegi.

Profesorul de istorie se întunecă la față și schimbă vorba. Cu greu, în silă, mai mult tăcuți, au ajuns în ulița unde sta tușa Chiva. El o salută amintind un nume din istorie. Era om în vârstă, om cu familie, bun ca pânea. Voia să facă un scandal, să meargă la directorul

acasă și să-i spue că-i un om de nimica. Dar îngrabă îi veni altceva în minte. O, da, se poate lua în grabă, pe semestrul al doilea bursa aceea. Și el asemănă pe Linuța, cu ceea cărei i-a ținut parte directorul de a primit bursa. Dar nu se puteau asemăna, nici pe departe!

Lunile cele dintâi de școală au trecut aproape liniștite. Oameni noi, cari se împretinesc pe încetul nu, ca copii. Linuța ar fi voit însă să rămână tot nouă între colegi. Căci acum nu mai avea pacea aceea dela început. Acum înzădar se așeză la locul ei și-și deschidea cartea ori notițele. Înainte de a intra profesorul e legea să râzi, să glumești, să vorbești noutățile din oraș. Mai ales domnișoarele dela curs nu-i dădeau pace. Dac' ar fi vorbit numai din depărtare de ea, luându-i la ochi haina, ori pălăria, Lenuții nu i-ar fi păsat. Știa că nu poate să umble ca celelalte și nu afla o nenorocire într'asta. Altă haină de doliu n'a avut decât aceea ce-a purtat-o și acasă. Celelalte i le-a făcut preo-

Țărance din Ardeal.

teasa. Vezi bine, într'un sat răslătit de lume cine să se mai gândească la modă. Dar colegele ei aveau un catastih întreg de epitete pentru vestimintele Linuții. Își petreceau de minune spunându-le. Fiecare propunea s'o imiteze, să introducă o modă nouă cum ziceau ele.

Oricât ar fi fost de adâncită în carte, Linuța, ca o femeie ce era, nu putea să nu bage de seamă mutrele ce și le făceau fetele, uitându-se la ea. Dar nu-i păsă. Peste nimicurile acestea a trecut de mult.

Dar când aceleași fete veniau cu vorbe blânde, pretinești la dansa, când cercau c'o sinceritate ce-ți făcea rău, să pătrundă în tainele vieții ei, când, naive, cercau să-i vadă planurile pentru viitor, atunci abia putea să se stăpânească.

Una mai rea de suflet îi spuse la ureche c'a auzit ea ceva, că studentul cutare îi face des vizite Linuții. Aceasta se ridică deodată din scaun, și o împinse dela sine.

— Ești rea și mințești!...

Aceea, mănioasă, a trecut între colege și a început să șoptească destul de tare, ca s'audă și Linuța.

Ea n'a mai zis nimic, ci a cerut ajutorul profesorului de clasă împotriva ei. Ceeace a stârnit o indignare adâncă între ascultători, — feciori și fete.

Câteva săptămâni n'a mai vorbit nime cu ea. Era o adevărată rușine ce făcuse. Să părăsească fată mare ca ea!

Dar Linuța se simți cu mult mai bine așa, a scăpat de multe neplăceri. Cetiă în școală, învăță acasă mereu, așa că încet-încet simția tot mai mult lipsa cărților. Luă din bibliotecă scrieri pe cari i le alegea profesorul de istorie, și în școală ori acasă se perdeă într'alte lumi, mai curate, mai senine, așa cum își va fi visat și ea odată vieața ei.

În semestrul al doilea, după îndrumările profesorului de istorie, ceru bursa fetei ce căzuse din vr'o trei studii, și i se votă. A scris în grabă acasă să nu-i mai trimită preoteasa nimic, căci acum are din ce trăi.

Nu legă mari nădejdi de ea și nici n'a dorit-o atâta, dar un fel de mulțămire, de mândrie simți în suflet și întâia oară dela moartea tatălui ei cuteză parcă să-și ridice capul în lume, trezindu-se și în sufletul ei o hotărîre, o voință. Tușă-sa Chiva nu mai putu de bucurie, când

auzi vestea, dar mai ales când văzu bătrâna că și Lenuții îi pare bine, că se luminează, că întâia oară de când e aici i se rumenesc și ei obraji, bătrânuța începui a plânge cu zgomot.

»Vezi, nepoată dragă, ajută Dumnezeu! Și uite, așa ești tu mândră. Să ai vieață în tine! Acum să-ți spun și eu ceva: mie nu-mi mai plătești nimic. Să-ți aduni crețarii să-ți faci și tu vr'o haină, de să gândesc că merg ca un fluturaș pe drum.«

În seara aceea într'adevăr Linuța a fost numai răs și bucurie. Vedeă ea ceva ce n'a văzut până acum. Că este în om ceva pe care să-l prinzi, să-l strângi în brațe și să-l săruți de bucurie: dorul de muncă, dorul de vieață. Dacă dorul acesta doarme, ori e 'ntunecat, nu poți face nimic, pentrucă nu-ți trebuie nimic, nu-ți place nimic, pentrucă nu te poate îmbucură nimic. Dar dacă se trezește odată dorul acesta, uite, cât vezi de largă lumea, câte cărări zărești pe cari poți apuca. Câtă lumină se coboară din înălțimi, din nemărginit și-ți luminează întreaga ființă. Linuța simțea bine dorul acesta, căci el îi înflorise obraji, întâi pe nesimțite, dar mai apoi, când s'a lărgit lumea și i s'a luminat înaintea ochilor, era convinsă că aceea-i puterea unui om, vieața unui suflet, pe care nime n'are dreptul să o ție veșnic în cătuși. Și totuși cât de mult a stat încătușat dorul acesta. De atâta vreme n'a știut nimic de el. Și gândindu-se la mamă-sa, acum mai întâi o durea inima pentru soartea preotesei văduve. Dar îi va ajuta Dumnezeu să apuce ea odată de-asupra năcazurilor, și atunci și de mamă-sa va fi mai bine.

*

Ridicarea ei însă înstrăină pe celelalte fete. Abia acum băgau de seamă, cu ciudă, că Linuța are un obraz așa de curat, niște ochi atât de vii și adânci și o bogăție ca aceea de păr castaniu. Când Linuța veni la școală într'o ușoară haină nouă, lucrată în oraș, celelalte o priviră chiorîș și pe cari le-a ascultat profesorul în oara aceea, n'au știut să zică nici două.

Și dacă până acum Linuții nu-i păsă de vorbele lor, acum o dureau mult, nu pentrucă s'ar fi simțit mai neînsemnată, înjosită, ci pentrucă acum sufletul ei pornit spre vieață avea lipsă de pretine, de una singură cel puțin. Și iată, că dansa oricum încercă, nu putea să se apropie

de inima lor. Ar fi zis și ea, ar fi vorbit, dar fetele se feriau de ea cu dinadins.

*

De primăvara s'a înjghebat un cor mixt în oraș, la stăruința profesorului de muzică. Tinerii idealiști au pornit o adevărată goană să câștige sprijinitori. Toate doamnele mai de dai Doamne au primit. Dar mai ales a fost mare bucuria domnișoarelor din oraș.

Bietul profesor de muzică a trebuit să înghită multe găluște și să facă, primindu-le în cor pe toate câte s'au prezentat. Examină, și-i veniă să se strâmbe de multeori de glasurile ce le auziă. Dar cine știe ce talent, ce bogăție cuprinde orice gât de domnișoară? Mai ales d-lor erau toate convinse că au să cânte foarte bine.

Domnișoara Linuța veni și ea la proba cea dintâi. Cum nu avea cunoscute între doamnele și domnișoarele din oraș, se așeză într'un colț și așteptă în tăcere pânăce isprăvi profesorul cu toate. Rămase numai un domn în vârstă încă. Profesorul răsufliă din adânc, uitându-se ușurat prin sală. Dar iată mai este una.

— Poftim, domnișoară, mai înainte.

Linuța veni fără șovăire. Decât multe va avea tonuri mai curate. Eră sigură de asta de când a fost în internat. Scala profesorul o trecu în grabă. Câteva acorduri acum. Și asta merge. El încreți din frunte.

— Domnișoara a mai cântat în cor?

— Da. E cam mult însă de atunci. Vr'o trei ani.

— Ai o mlădiere și un timbru în glas cum rar se găsește. Ai să vezi că vei fi cea mai bună. Solista noastră poate. Apoi cătră domnul din sală.

— Să vezi, dle doctor, fetele acestea toate vreau să fie privighetori. Cu puterea a trebuit să le primese pe foarte multe.

— Nu-i nimic, prietino. La a treia-patra probă vei avea numai pe jumătate atâtea. Am mai văzut noi de acestea.

Însuflețirea eră însă mare, și abia constituit corul, publicul cerea, dar mai ales cântărețele să se dea un concert, să facă botezul corului.

Probele se urma ră deci regulat, dese de patru-cinci ori pe săptămână.

Linuța avea acum și ea puțină petrecere. Mergea cu plăcere la cursuri, cetea cu dragoste cărți din bibliotecă, dar tot mai mult se bucură, când mergea la probele de cor. Câteva fete din

oraș mai tinere, cu cari eră la o voce, se alipiră în grabă de ea, cereau să le repeteze părți din cântecele învățate, să cânte la olaltă cu ele. Și ea făcea bucuros, prea bucuros orice. Și o înbușorare curată i se revărsă peste obraz când conducătorul corului, la părțile mai grele, o puneă să cânte singură.

Scria epistole frumoase acasă, în cari mereu o încurajă pe mamă-sa, și-i spuneă că-i bun Dumnezeu și le ajută. Cu mătușă-sa era atât de drăguță de prevenitoare, de biata bătrână începuse s'oiubească cu patimă, ca pe un copil adevărat. Și-i plăcea bătrânii de toate câte-s în lumea asta, numai de ceva nu. Când mergea la plimbare cu Linuța, erau veșnic singure. Și i-ar fi părut așa de bine bătrănuții să s'alătore și lângă ele vr'un tinăr, nu oricare, ci unul cu care să te poți mândri când mergi pe drum. Și ea cercetă cu deamănuntul pe celelalte fete și vedeă că nu-s mai frumoase, nici mai bine, mai cu gust îmbrăcate, ca Linuța. Și o părere mare de rău îi umplea sufletul.

Ziua concertului sosi în sfârșit, și adevăratele friguri de emoție numai acum începuseră cu toată puterea pentru cântărețele mai ales. Gândul cum vor reuși, mai ales cum vor plăcea, le frământau mințile. Linuța era sigură de voce. Avea în două rânduri solo, dar profesorul la repetiția generală, când ajunse la solo Linuții, a trecut mai departe, căci erau alte părți ce mergeau mai greu.

Ca la un lucru nou, publicul se grăbi să-și cumpere bilete din bună vreme. În seara concertului sala era plină. Și mulți înjurau pe la uși că nu mai este loc. O veselie neobișnuită stăpânea în sală. Vezi că erau mulți părinți, soți, ori soții cari așteptau nerăbdători. Și mai ales aceștia făceau gălăgie, cașicând ar fi voit să dea de știre tuturor că ei au o parte însemnată la sărbătoarea din seara asta. Când se dădu signalul de începere, o liniște adâncă cuprinse sala, numai ceice aveau pe cineva printre coriști, răsufflau din greu și tot răsuceau din capete că nu se mai începe odată. În sfârșit!

Cântecele românești cât ce le auzi și-ating inima și-ți plac. Mai ales un public ce ascultă întâioară un concert, se însuflețește, și mulți ar cântă alături cu coriștii. Cine să bage de seamă vr'o lipsă, vr'un acord greșit? Și de aceea cântările au fost aplaudate nu numai la sfârșit

ci și când se termină vr'o partie. O liniște, în care să poți cercetă, nu putea să se așeze în sufletul ascultătorilor. Dar iată într'o baladă, un cântec bătrânesc, la un gest al conducătorului corul amuțește dintr'una, și un glas ușor, limpede, începe să crească tot mai stăpânitor. Capetele începură să se clatine, gâturile ascultătorilor să se lungească și fără de răsuflut parcă, ascultară cântecul, ca și care n'au mai auzit în viața lor. Când se sfârși solo, sala rămase mută un răstimp. Deodată un domn tinăr, străin, numai de câteva zile în oraș, se urcă pe scaun: »Bravo, bravo! trăiască!« și un ropot de aplauze — de se părea că se izbește grindină înviforată de păreții salei, imitați în marmoră — schimbă tăcerea. Toți cercau s'o vadă pe solistă, întrebau de numele ei. Fiindcă furtuna nu mai încetă, conducătorul, mișcat, luă de mână pe Linuța, care nu vrea să iasă dintre fete, și păși cu ea în fața publicului. Atunci străinul de mai nainte, se repezi cu un buchet de flori, ce râdeau de tinere și fragede, și-l întinse Linuții. Ea înclină ușor din cap, un zimbet senin îi lumină și mai tare fața și se retrase în aplauze nesfârșite.

Seara aceea a rămas ca un soare în viața Linuții. Nu pentru aplauze, nu pentru succes, dar simțea dânsa că o parte din ce-i mai desăvârșit în ea, a trăit în seara aceea. Nu știe ce a dat altora, dar ea s'a simțit atât de bogată atunci când glasul ei cutrieră lumi de fericire, încât îi veniă să plângă de bucurie.

Când se gândia la viața ei de mai nainte, la nesfârșitul an de doliu, i se părea un vis urât, nu se mai cunoștea pe sine cea de atunci. Chiar amintirea și chipul răposatului părinte îi părea cu mult mai împăcat, cu mult mai luminos.

Îi trimise preotesei o scrisoare, la care alătură, după multă gândire și o parte a gazetei din oraș care vorbea despre concert. Biata preoteasă plânse de fericire, și simțea că o mare parte din datorința față de fată și-a făcut-o.

*

Pe profesorul de românește îl pierduseră de vr'o două luni. Care i-a fost mirarea Lenuții, când la două zile după concert, la ora de literatură română veni tânărul străin, care i-a dat buchetul. Mulți din elevi știau de asta și așteptau cu nerăbdare pe noul profesor, care în anul acesta își terminase cursurile.

Linuții i s'a făcut așa ca o pânză de sătă

înaintea ochilor și abia într'un târziu băgă de seamă, c'a rămas în picioare. Roșindu-se până după urechi se așeză în scaun și în ora aceea n'a mai cutezat să-și ridice ochii din carte.

Ca orice dascăl nou, neobișnuit, profesorul avu o oră de liniște ca 'n biserică. Dar dl Brăteanu era și vrednic de așa atenție. Avea o căldură deosebită în glas, o mlădiere, o putere ce te răpiă. Un dar pe care Dumnezeu la puțini l-a dat. Ceva superioritate, mai mult ceva sumeție îi da curajul de a vorbi dela început fără nici o teamă, — ceeace multora lipsindu-le îi face să roșască, să pălească, să asude la cea dintâi lecție.

Elevii și elevele, la sfârșitul orei rămaseră în mare însuflețire și admirare.

— Nu înzădar a fost student bun și în gimnaz.

— Păi ce crezi de n'avea cap, luă el patru sute la an bursă, și încă dela stat, nu de aici.

— Și se zice că la universitate în două rânduri a dus premiul cel dintâi cu lucrările sale. Și multe de acestea își spuneau partea bărbătească. Fetele aveau altele de împărțit. Cătu-i de frumos, cum știe să-și miște de elegant dreapta când gesticulează, ce glas dulce are. Până și vestmintele i le-au examinat cât se poate de favorabil. Cu așa profesor de-adragul să vii la ore. O, și după cât se vede de cult, nici vorbă să dea notă rea la vr'o fată. De bună seama le va țineă totdeauna parte, când directorul ori altul va spune, că multe dintre fete umblă la școală iac' așa numai să peardă vremea până s'or mărită.

Linuța n'a zis un singur cuvânt. Și totuș, fără să știe cum, i se părea că celelalte o privesc pe furiș, că vorbesc de dânsa. Ea nu avea nimic însă cu dl Brăteanu. Atâta doară, că la concert i-a dat buchetul acela frumos. Dar el n'o cunoștea, poate din seara aceea și-a uitat de Linuța. O, da. De bună seama și-a uitat. Iaca azi a stat un cias înaintea lui și el nu s'a uitat nici măcar odată la dânsa. Și cât a fost ea de copilă. I se părea, când îl văzû întrând, că are să meargă de-auna la dânsa, să o felicite din nou, s'o laude aci în fața tuturor. Deși nu avea nimic cu el, în ziua aceea a fost cuprinsă de o tristeță neînțeleasă. Îi părea că o învălue o umbră subțire, rece. Acasă tușa Chiva băgă ceva de seamă, dar nu zise nimic.

Fără să-și dea samă pentruce, Linuța se gândeă

mult la sara concertului și i se părea acum că ar fi fost cu mult mai bine, să fi plecat îndată acasă după cântarea ei...

Lecțiile de limba română erau așteptate cu bucurie de toți. Profesorul vorbea înainte, părea că nici prin gând nu-i trece să mai și examineze. Când la vr'o patru săptămâni le spuse că 'n oara viitoare ar dori să vadă cam ce și-au însemnat ascultătorii din vorbele lui, Linuța avu o zguduire ușoară, ca o cercare repede de friguri. Nici când nu s'a apucat de lecții cu atâta patimă ca acum. Tușa Chiva gândea că se apropie vr'un examen, se bucură de hărnicia fetei și nu-i zise nimic.

Linuța învățând, auzia de multe-ori aproape glasul profesorului cum explică, cum expunea unele cuvinte pe cari le repetă ea acum. În răstimpuri chipul profesorului care explică se mestecă, se topiă par'că în chipul celui ce i-a întins ei buchetul, și atunci gândul îi fugea la concert, și răstimpuri lungi remâneă aiurită, fără să mai poată învăța.

Ceasul de examinare sosi și Linuța simțea cum îi bate tot mai tare inima. Se gândea și vedea că n'are nimic cu omul acesta, atâta doar că i-a dat un sprijin, o satisfacție, că a fost așa de bun cu ea în sara aceea. Dar îi vedea privirile negre, îi auzia graiul cald și i se părea c'ar fi o nenorocire mare pentru ea dacă n'ar ști să-i răspundă așa cum ar dori.

Surizând deschise profesorul notesul și spuse un nume. Un tinăr negricios se ridică în fundul sălii. Răspunse binișor. Apoi alt nume și iar altul. Se ridicară și vr'o trei fete. Glasurile pițigăiate, cu zmânciri din cap, treceau ca tăiușuri ascuțite prin sală. Cei neprovocați încă întorceau foile și-și duceau mâinile prin păr.

Linuța aștepta în toată clipa să-și audă numele. Gândiă că pe dânsa va striga-o mai întâiu, dar trecu o jumătate de ceas, lung cât un veac, și ea nu se ridicase încă. Dela o vreme, din răspunsurile rezezi, din agitația din clasă, din glasul profesorului părea că s'a ridicat ca niște valuri de învălmășală, cari nu mai lăsau să poată deosebi nimic. Literile, șirele din cartea ei săltau într'un joc fantastic, când dl Brăteanu spuse sonor:

— Domnișoara Elena Vintilă. Câteva cuvinte despre lirica lui Eminescu.

Linuța palidă, cu o ceață deasă înaintea ochilor,

se ridică. Dar grozav! Din învălmășala de mai înainte s'a făcut deodată așa de liniște, așa de clar tot cuprinsul sălii, și din claritatea asta săgetau ochii tuturor îndreptați spre ea. Incepù să șovăiască și abia putu rosti într'un târziu: »lirica lui Eminescu«. Dar i se părù că acum încrederea tuturor, chiar și a profesorului, crește, și cearcă să-i zmulgă fiecare cuvânt ce-ar fi rostit. Toată puterea ce-o mai avea i se împrăștie, ca luată de un vânt repede, și în ochii ei plini de durere rugătoare, izvoriră doi stropi mari de rouă curată.

Profesorul se mișcă pe scaun, plecându-se pe masă.

— Nu-i nimic, domnișoară Vintilă. Se vede că ești puțin surprinsă. Nu-i nimic. Știu eu că d-ta ai preparat lecția. Mi-a spus dl profesor de istorie că ești una din elevele celea mai bune. Și Brăteanu cetii în grabă alt nume.

Dar după ce se așeză Linuța, lacrimile-i porniră tot mai multe, și sala se învărtea cu dânsa amețitor de iute.

Răspunsurile cealalte însă Brăteanu nu le mai putea ascultă în liniște. Dintr'o aruncare cercetătoare de ochi, observă mai întâiu acum, că pe Linuța o mai văzuse undeva. Fruntea i se brăzdă o clipă, apoi se însenină. Da, da! E domnișoara dela concert. Cui să-i fi trecut prin minte că una din elevele lui de acum, a fost aceea. Și nu i-a spus nime, nime! Și el a fost atât de tâmpit să n'o cunoască până acum. Drept c'a avut mult de explicat și că toată grija cea dintâi i-a fost să captiveze pe ascultători. Să le impună! Dar totuși, totuși... Simțul lui de tinăr adevărat cult se răsvrăti împotriva acestei treceri cu vederea, și, se poate vedea pe el, în restul orei nu se mai simte bine de loc.

Când sună de eșit se hotărî să-și îndrepte greșala cu orice preț. Și mai nainte remâneă de eșia odată cu elevii, povesteă cu ei, și cu vr'unul mergea până la casa ce-o luase în chirie tinărul profesor. Acum, după rugăciune, se trezi deodată înaintea Linuții. Ii ajută să se îmbrace, și o petrecu până acasă. O, așa ar voi să meargă odată la Linuța acasă, să-i facă vizita. S'ar simți că și-a reparat astfel greșala făcută. »Pentru că, trebuie să știi domnișoară« zise la sfârșit, »că eu prețuesc mult talentul. Da, da! Adevărata bogăție e sufletul unui om și nu averea«.

(Va urma.)

I. Agârbiceanu.

Pagini străine.

Subprefectul la câmp.

De Alphonse Daudet.*)

Domnul subprefect e în inspecție. Cu vizitiul dinainte, cu doi argați dinapoi, caleașca subprefecturii îl duce, în trapul măiestos al cailor, spre expoziția agricolă din Valea-Zânelor. Pentru această zi memorabilă domnul subprefect și-a luat haina cea frumoasă, cusută cu fir, clacul cel mic, pantalonii strâmți cu șuvițe de argint și sabia de gală cu mâner de sîdef... Pe genunchi ține o tașcă mare de piele creață, la care privește a jale.

Dl subprefect privește a jale la tașca lui de piele creață; se gîndește la faimosul discurs pe care va trebui să-l rostească, în curînd, înaintea locuitorilor din Valea-Zânelor.

— Domnilor și iubiți cetățeni... Dar zadarnic își răsucește mătasa bălaie a favoritelor, înghînînd de două-zeci de ori pe rînd: »Domnilor și iubiți cetățeni«... căci urmarea discursului nu se înfiripă... E așa de cald în caleașca asta... Departe cât vezi cu ochii, pe șoseaua Văii-Zânelor, se spulberă praful în arșița soarelui.

Văzduhul e aprins... și pe ulmii albiți de praf din marginea drumului, mii de greeri saltă dela un copac la altul...

De-odată subprefectul tresare. Acolo, la poalele unei coline, zărise un crîng verde de stejar, care părea că-i face semn.

Crîngul verde de stejar, părea că-i face semn:

— Poftește, domnule subprefect; sub copăceii mei îți va fi mult mai bine spre a-ți putea întregi discursul.

Domnul subprefect e ademenit; sare din caleașcă și le spune oamenilor să-l aștepte că se duce se-și întocmească discursul în crîngul verde de stejari.

*) Alphonse Daudet e unul dintre cei mai însemnați romancieri francezi din jumătatea a doua a veacului trecut. (S'a născut în Nîmes la 1840 † 1897) E un realist original, care zugrăvește cu multă siguranță moravuri sociale și tipuri din felurite clase de oameni. Fiind născut în Provence a cunoscut deaproape și a descris viața dela țară, precum și moravurile orașelor din Provence. De astădată dăm traducerea unei schițe. Pe rînd vom da și alte bucăți.

În crîngul verde de stejar sunt păsărele, viorele și izvorașe pe sub iarba moale... Când au zărit pe dl subprefect cu pantalonii cei frumoși și cu tașca de piele creață, păsărelele s'au speriat și n'au mai cântat; izvorașele n'au mai cutezat să murmure, iar viorelele s'au ascuns în verdeață... Lumea asta mică n'a mai văzut subprefect și se întrebă pe șoptite, cine să fie frumosul cocon, care se plimbă cu pantalonii de argint.

Pe șoptite, prin frunziș, se întrebă, cine să fie frumosul cocon cu pantalonii de argint...

În vremea aceasta dl subprefect, încântat de liniștea și de răcoarea crîngului, își ridică coatele fracului, își pune clacul pe iarbă și s'așează în mușchiul verde de sub un stejar voinic; apoi își deschide pe genunchi tașca mare de piele creață și scoate dintrînsa o foaie albă de hîrtie ministerială.

— E un artist! zice vrăbioara.

— Nu, zice mierloiul, nu e artist, că are pantalonii de argint; e mai curînd un prinț.

— E mai curînd un prinț, zice mierloiul.

— Nici artist, nici prinț, îi întrerupe o privighetoare bătrână, care a cântat o vară întreagă în grădinile subprefecturii... Eu știu ce este:

— E un subprefect!

Și 'ntreg crîngul începe a șopti:

— E un subprefect! E un subprefect!

— Ce chiel e! Luă sama o ciocărlie cu creastă mare. Viorelele 'ntrebă:

— Oare e rău?

— Oare e rău? întrebă viorelele.

Privighetoarea bătrână răspunde:

— Nici decum!

Și auzind asta, păsărelele încep din nou a cânta, izvorașele a alergă și viorelele a-și răspândi parfumul, ca și când domnul n'ar fi fost acolo... Nepăsător, în mijlocul acestui zgomot drăgălaș, dl subprefect, în gândul lui, chiamă muza reuniunilor agricole și, cu creionul în sus, începe să declame cu glas de sărbătoare.

— Domnilor și iubiți cetățeni...

»Domnilor și iubiți cetățeni«, zice subprefectul cu glasul lui de sărbătoare... Un hohot de rîs îl întrerupe; se 'ntoarce și nu vede de cât un cinteț, care, de pe clac îl privește ră-

zând. Subprefectul dă din umeri și vrea să-și urmeze discursul; dar cintețul îl întrerupe iar și-i strigă de departe:

— La ce bun?

— Cum, la ce bun? zice subprefectul roșu ca macu.

Și alungând, cu un gest, lighioana îndrăzneată, reîncepe mai cu foc:

— Domnilor și iubiți cetățeni...

»Domnilor și iubiți cetățeni« reluă domnul subprefect mai cu foc; dar, atunci, iată că viorelele se ridică în vârful codițelor la el și-i șoptesc binisor:

— Domnule sub-prefect, simți d-ta ce frumos mirosim noi?

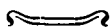
Și izvorașele îi cântă pe sub mușchiul verde un cântec dumnezeiesc; prin ramuri de-asupra capului, o ceată de mierle vin de-i cântă melodii lor cele mai frumoase; și întreg crângul s'a înțeles să-i zădărnicească întocmirea discursului.

Întreg crângul s'a înțeles să-i zădărnicească întocmirea discursului... Dl subprefect amețit de miros, beat de cântece, încearcă zadarnic să se împotrivescă farmecului necunoscut care-l cuprinde; se razimă în coate pe iarbă, își desface haina, mai mornăie de două-trei ori:

— Domnilor și iubiți cetățeni... Domnilor și iubiți ce... Domnilor și iubi... Apoi îi dă dracului pe cetățeni; iar muzei reuniunilor agricole, nu-i rămâne decât să-și ascundă fața.

Ascunde-ți fața, o muză a reuniunilor agricole!...

Cam peste vre-un ceas, când oamenii subprefecturei, îngrijați de stăpânul lor, intrară în crâng, se deteră înlături, îngroziiți de cele ce văzură: Dl subprefect eră lungit în iarbă, răzimat în coate, dezvățat ca un boem. Își desbrăcase haina;... și, măcinând cu dinții la nește codițe de viorele, dl sub-prefect făcea versuri.

O pagină din istoria luptelor pentru limba românească.

În articolul »Din istoria școalelor noastre« s'a făcut amintire la pag. 62 de o scrisoare inedită, din al cărei text latinesc, original s'au și citat câteva fragmente. Din bunăvoința P. C. Sale dlui Dr. Il. Pușcariu dăm acum această scrisoare în întregime. Dar am aflat de necesar a face și o traducere românească, pe care o alăturăm aci textului latinesc. În lupta întetită, ce se poartă azi pentru limba românească, credem, că publicarea acestei scrisori nu va fi fără orice interes. Ea este un răspuns al consistorului din Sibiu către episcopul din Blaj și ne arată, cum la 1843 ca și cu 5 ani mai târziu deosebirea confesională au fost uitate în fața pericolului național, ce amenința deopotrivă și pe unii și pe alții. Dar de atunci încoace aceste două centre românești, durere, nu s'au mai putut apropia să întreprindă împreună vre-o acțiune politică comună.

Nr. 150/1842.

Illustrissime și Reverendissime Domnule Episcop!

Hotărîrea luată de consistorul gr.-cat. din Blaj în 10 l. c. — cu privire la proiectul făcut de »cinstitele Statuti și Ordine«, întrunite acum la sfat în Cluj, cu scopul, ca atât clerul unit cât și cel neunit, în decurs de 10 ani, să învețe în așa măsură limba ungurească, încât, trecând acest interval de timp, să poată purta în această limbă corespondențele sale nu numai cu direcțiile și forurile superioare, ci și între sine în afacerile interne ale dieceselor — a binevoit Ilustritatea Voastră a ne o transpune cu acel adaus, ca și consistorul nostru să binevoiască a-și arăta părerile sale asupra acestui proiect al cinstitelor Statuti și Ordine; în urmarea acestora, pe lângă restituirea celor comunicate cu respect aducem la cunoștința Ilustrității Voastre, că clerul ardelean neunit nu e împotriva studiului limbii maghiare, ci pune chiar mare preț și stimează această limbă nobilă, cum și pe

150/1842.

Illustrissime, ac Reverendissime Domine Episcopo.

Dignata est Illustritas Vestra dno 10 currentis mensis Declarationem Consistorii Greco-Catholici Balasfalvensis circa projectum I. I. S. S. et ordinum, nunc Claudiopoli in Comitibus congregatorum, eo factum, ut Clerus tam Unitus, quom etiam n. unitus intra curriculum 10 annorum linguam Hungaricam eatenus addiscat, quatenus evoluto hoc temporis spatio, correspondentias suas, non solum cum altioribus Dicasteriis, et magistratibus, sed inter se etiam in ambitu Dioecesium suarum hac lingua ducere possint, de promptam, eo addito transponere, ut hoc quoque Consistorium animi sui sensa ad subversans I. I. S. S. et ordinum projectum, expectare velit; in quorum consequentiam, penes Communicatorum reinviationem, demisse Eidem Illustritati Vestrae referimus, quod Clerus non Unitus Transylvanicus, a studio linguae Hungaricae non abhorreat, quin imo nobilem hanc linguam, quomadmodum Nationem

Națiunea, care o vorbește; această limbă și până acum au învățat-o și de prezent o învață mai mulți indivizi singuratici din națiunea română, pe cari i-au ajutat împrejurările, timpul și destoinicia lor, mai ales în comitate și în scaunele săcuiești, unde pe aceia nimic nu îi împiedică, precum se întâmplă aceasta aici în fundul regiui, unde e primită limba germană ca limbă uzuală; dar pentru ca studiul limbei maghiare să se poată răspândi cu rezultat la întreg poporul român neunit, sunt neapărat de lipsă niște păstori sufletești dotați în mod cuviincios și cu autoritate înaintea poporului, cum și dascăli, provăzuți cu salar cuvenit, prin stăruința cărora apoi limba maghiară s'ar putea strecura pe îndelete la poporul român; dar luând în considerare faptul, că clerul neunit, — care e lipsit de orice dotațiune și își caută de traiu numai prin munca mânilor sale și, trebuind să deie, în urma hotărârilor dietale zăciuală din roada câmpului și să prestea servicii în natură, nu se deosebește aproape întru nimic de poporul birnic și este desprețuit și pe alocurea bătut și întemnițat, dela drepturile de concivitate eschis, ținut și tratat în chip mai nedemn chiar, decum s'a fost statorit prin art. 60 (din anul 1791) privitor la soartea lui — este atât de sărac, încât din cauza sărăciei nici limba sa nu și-o poate cultiva, de aceea îi este cu neputință a învăța limba maghiară în decursul celor zece ani statoriți spre acest scop, astfel, ca atunci, ducând dorul limbei sale să poată purta corespondențele necesare și protocoalele cele nouă de matriculă în limba maghiară, ba cât timp va fi expus mizeriilor înșirate mai sus, cerința cinstitelor Statuti și Ordine nici chiar în 10 sute de ani nu o va putea împlini, în punctul acesta; iar de o prefacere repentină a poporului român în maghiari, deocamdată nu este iertat nici să viseze cineva, căci o astfel de schimbare ne pare asemănătoare acelor plante exotice, cari abia după decurgerea mai multor veacuri produc fructe mature, de unde urmează, că și această lucrare trebuie lăsată în grija seculilor viitoare, așa cere judecata sănătoasă, căci iubirea de naționalitate, cu care limba maternă stă în legătură nedespărțită, este sădită de natură și ca atare nu se poate extirpa ușor, nici la poporul român nu se va putea cu grăbire sugrumă în așa măsură (această iubire) încât el fără nici o împotrivire să se lase a fi transformat într-un element diferit de al său, deoparte, iar de altă parte o groază ne sugrumă inimile, când ne aducem aminte, cât de funeste urmări a avut introducerea repentină a limbei slave la poporul român și în slujba lui dumnezeiască; căci bietul popor român și până azi resimte și deplânge urmările cele foarte neplăcute ale acelei nenorocite schimbări, iar de întunecimea, ce s'a coborât atunci peste dânsul, nici acum după două veacuri trecute nu s'a putut desbărâ cu totul, din cauza lipsei mijloacelor atât de dorite, și deoarece aceleași cauze produc aceleași efecte, introducerea limbei maghiare la poporul român ar arunca pe acest biet popor iarăși în barbaria de mai înainte, — ceea ce nu poate fi intenția părintească a Maiestății Sale preasfințite nici a cinstitelor Statuti și Ordine — și ar prefăce acest popor nu în cetățeni mai folositori patriei, ci mai curând într'o turmă de vite, silindu-l să asculte învățătura dumnezeiască (școala) într'o

etiam, quo hanc lingvam loquitur, magni destinat et veneratur; hanc lingvam ad usque etiam plura singula individua ex natione Valachica, quibus occasio, tempus, et facultates, eatenus suppetebant, addiderunt, et actu quoque addiscunt praesertim in Comitibus, et Sedibus Sicalibus, ubi eos nihil indivsum trahit, quemadmodum hoc in fundo Regio. ubi lingua Germanica usu recepta est, fieri consuevit; sed quo Studium linguae Hungaricae in universum populum Valachicum non Unitum cum fructu transfundi valeat, eatenus in omnes necessarii esse videntur animarum Pastores congrue dotati, ac auctoritate coram plebe polentes et Ludimagistri competenti Salario gaudentes, adminiculis quorum deinde lingua Hungarica populo Valachico pedetentim instilanda foret; considerato autem eo, quod Clerus n. unitus omni dotatione carens, subsistentiam suam manu laboris quaerens, et detaliter prosperatis frugibus decimas, et jam etiam Naturalia praestans, nihilo ferme a plebe contribuente distinctus, ac despectus, hic alicui verberatus, incaptivatus, a iuribus concivilitatis exclusus, ac indignus quam articulo Dietali 60. anni 1791. circa eius sortem statutum est, habitus, et tractatus, adeo pauper sit, ut ob paupertatem nec vernaculam suam aliquid excolere possit, tantum abest, ut lingvam Hungaricam intra curriculum decem annorum eatenus praefixorum addiscat, ut tunc correspondentias necessarias, et Protocolla matricularia nova, respectus suae hac lingua ducere prossit, quin imo quamdiu praememoratis miseris obnoxius fuerit, postulato I. I. S. S. et Ordinum nec intra decem Saecula hac in parte respondere valebit; de repentina vero populi Valachici in Hungaros metamorphosi, pro nunc nec somnare licet. talis enim conversio similis esse videretur illis exoticis plantis, qua non nisi post plurimum saeculorum decursum maturos fructus producant, unde hoc etiam opus futuris saeculis relinquendum esse videtur, ratio est illa, quia amor nationalitatis, quacum lingua vernacula indivise conjuncta est a natura inditus, et qualis non facile extirpabilis protinus nec in populo Valachico suffocari poterit adeo, ut absque ulla difficultate, patiatur se in elementum ab elemento suo diversum transformari, ab una parte, vero ab altera horror perstringit animos, dum reminiscimur, quam funestas sequelas habuerit repentina linguae Slavicae in populum Valachicum, ejusque cultum divinum introductio; ingrattissimas enim infaustae hujus conversionis sequelas miser populus Valachicus modo etiam pensentiscit et deplorat, dum offusas sibi tunc tenebras, nec post duorum saeculorum intercapedinem, ob defectum mediorum eatenus requisitorum penitus excutere potuit, et cum similes causa similes effectus producere soleant, linguae Hungaricae in populo Valachico introductio, miserum hunc populum citra Mtatis suae sacratissimae, et I. I. S. S. et ordinum paternam intentionem denuo in priorem barbariam reprimeret, subversantemque populum, non in utiliores patriae cives, sed potius in pecorum gregem converteret, dum is ad divinam institutionem in lingua sibi ignota, et haud intelligibili audire, aut potius non audire cogetur; hinc quo populo Valachico, Cleroque n. Unito Trannico, et succrescenti in spem Cleri Juventuti, ad Studium linguae Hungaricae dehinc majori cum impensione consequenter

limbă neînțeleasă sau abia înțeleasă, (ceea ce ar fi tot una ca și cum nu ar urma deloc la școală); de aceea pentru a i se da poporului român și clerului ardelean neunit și tinerimii, care se pregătește pentru preoție, îndemn ca să se apuce de studiul limbii maghiare cu mai mare stăruință și prin urmare și cu folos mai mare (căci fără răsplată scade virtutea și slăbește zelul), să se milostivească părintește Maiestatea Sa Sacratissimă și cinstitele Staturi și Ordine a face și poporul și clerul neunit ardelean părtaş la aceleași drepturi și privilegii, de care se bucură clerul celorlalte religii, mai ales fiindcă pentru promovarea bunăstării patriei acest cler aduce servicii întocmai ca și clerul celorlalte religii din Transilvania — totodată să binevoiască a dispune, ca singuraticii indivizi din poporul nostru, având calificația necesară, să fie admiși la oficiile magistratale, și la învățarea și deprinderea meșteșugurilor și industriilor, — dela cari și acum sunt reținuți mai ales în fundul regiunii, cu toate că nici natura juridică a fundului regiunii, talmăcită de atâtea ori în favorul poporului român chiar și la prea înalte locuri, nici mai multe ordinațiuni prea înalte, edate în această chestie nu stau piedecă — și să fie admiși la toate drepturile și beneficiile de concivilitate; prin astfel de sentimente ale dragostii de oameni și frățești manifestate față de el, poporul și clerul român neunit simțindu-se atras și ademenit, va prinde cu râvnă ocazia de a învăța limba maghiară și cu încetul se va asimila din ce în ce tot mai mult națiunii maghiare, până la contopire, păstrându-și însă în biserici și în cultul divin și în școli întrebuințarea limbii sale materne, pe care după umilita noastră părere abia, sau nici decum nu va fi în stare a o schimba cu limba maghiară sau cu oricare altă limbă necunoscută; pentru aceea, după cum dovedește foarte lămurit istoria, schimbările precipitate (silite) ale lucrurilor, mai ales într-o chestiune atât de delicată, niciodată nu obișnuiesc a avea rezultatul dorit și nimic, ce e violent, nu va dăinui îndelung; de aceea Vă rugăm cu supunere pe Ilustritatea Voastră, să binevoiți a exopera la M. Sa și la inclitele Staturi și Ordine întrunite acum la dieta, ca să se milostivească a înlătura greutățile arătate în cele premergătoare, — cari rețin acest cler nu numai dela învățarea limbii maghiare, ci și dela învățarea limbii materne — și a redă acestui cler și popor drepturile de concivilitate și toate beneficiile împreună cu acestea, pe cari le-a pierdut nu din vina sa, ci din pricina nedreptății vremurilor, pentru că numai atunci se poate spera, că atât clerul cât și poporul român neunit, fiind aceasta în interesul său, se va conforma în punctul acesta fără nici o violență chiar și cerințelor cinstitelor Staturi și Ordine. Rămânem în cel mai adânc cult al venerațiunii

Ai Ilustrității Voastre

Sibiu în 18 Martie 1842.

prea plecați servi:

Consistorul episcopal ardelean al neuniților.

majori etiam cum fructu, incumbendum, stimulus addatur, (nam sine praemio langvescit virtus et defervet Zelus) dignarentur Matas sua Summa, et I. I. S. S. et ordines Populum, Clerumque n. unitum Trannicum, pro eo, ac omnia illa circa promovendum emolumentum Patriae praestat, quae praestat Clerus aliarum in Trannia religionum, Clerum quoque n. Unitum jurium et prorogativarum, quibus Clerus aliarum religionum gaudet, paterne participem reddere, individua vero plebeae conditionis eatenus semet qualificantia, ad officia Magistratualia, et addiscenda exercendaque officia, et artes, a quibus in fundo Regio praesertim, non obstantibus Fundi Regii natura, toties quoties in favorem populi Valachici etiam altissimo loco explicata, et pluribus altissimis Ordinationibus, in hac ipsa materia emanatis, modo quoque arcentur, atque ad omnia concivilitatis jura, et beneficia Clementer admitti disponere; talibus humanitatis et fraterni amoris affectibus erga se quoque contestatis adlectus, et focillatus populus, et Clerus n. Unitus Valachicus lingvam Hungaricam addiscendi avidissime occasione arripient, seque nationi Hungaricae usque ad Comassationem, pedetentim magis magisque assimilabit, reservato tamen Ecclesiis cultuque divino, ac Scholis linguae suae vernaculae usu, quem sine morali, et religiosa sui ruina pro nunc vix ac ne vix quidem cum Hungarica vel alia quocunque sibi ignota lingua Commutare posse demisse autumamus, propterea potissimum quod Historia teste praecipitatae rerum conversiones in objecto praesertim tam delicato, nunquam ad intentum scopum perducere soleant, et omne violentum non diu duret; unde Illustritatem Vestram demisse oramus, dignetur apud Matrem Suam Sssmam et I. I. S. S. et Ordines nunc dioecialiter congregatos exoperare, ut difficultates in praemissis indigitatas, quae non solum studium Hungaricae, sed etiam vernaculae linguae in hoc Clero impediunt, removere Clerumque hunc, ac populum ad concivilitatis Jura, et cum his conjuncta beneficia non sua culpa sed injuria temporum amissa, reponere dignarentur, attunc enim absque ulla violentia, tam Clerum quam etiam populum Valachicum n. Unitum emolumento suo hoc exposcente semet in hoc puncto etiam postulatis I. I. S. S. et Ordinum conformaturum speratur Quovis imo venerationis cultu persistimus.

Illustritatis Vestrae

Cibinii die 18-va Martii 1842.

humillimi Servi

Consistorium Episcopale non Unitorum Tranniense.

Cronică.

O propunere. Dela apariția în albume a frumoselor noastre motive de cusături și țesături țărănești, ele încep să aibă o aplicare practică întinsă. În timpul din urmă s'a înființat un atelier și o școală de industrie cu scop de a produce toate articolele textile și broderiile trebuincioase gospodăriilor românești din pătura cultă. Dacă conducerea acestora va fi pricepută și dacă se va face și cuvenita propagandă, suntem siguri de viitorul lor. Dându-ne seama ce izvor nou de venit s'ar putea crea țărănimii noastre și mai ales gândindu-ne că asemenea ateliere s'ar putea înființa aproape în toate centrele românești mai mari, fie ca filiale fie ca întreprinderi independente, și că aceste ar contribui în mare măsură la întărirea breslei meseriașilor — ne permitem a recomanda în atențiunea celor competenți următoarea propunere:

Atelierele de industrie casnică (cel din Orăștie și Sibiu) se caute o înțelegere cu capii bisericilor noastre și să-i roage ca prin circulare oficiale să ordone preoților dela sate ca pe viitor să nu mai comande odăjdii, praporii etc. dela firme străine ci dela atelierele noastre. Aceste s'ar putea îngriji cu multă ușurință să lucreze diferite calități de stoffe împodobite cu motive românești. Își poate închipui oricine ce frumusețe de odăjdii ar îmbracă preoții noștri în viitor și ce izvor de câștig ar fi pentru industria noastră națională și câți bani românești ar rămânea la noi acasă. Tot așa s'ar putea face cu toate articolele textile pentru biserici.

La realizarea acestei propuneri nu văd nici o piedecă, așa încât pot nădăjdui că nu peste multă vreme și vestmintele de serviciu ale preoților noștri vor fi împodobite cu aceleași motive frumoase ca și sfinții dlui O. Smigelschi.

*

O. C. T.

Elemente mitologice în poezia populară.

Boacet.

Pasăre fără de nume,
Venită din ceea lume,
De-acolo ce ni-i ști spune?
De-acolo ce v'oiu ști spune?
Că-s cărările grețoase
Și 'i o lume 'ntunecoasă.
Nu se vede om cu om,
Nice tată cu fiior,
Nice măicuță cu fată,
De-ar fi cât de lângă-olaltă,
Nu se mai văd niciodată.

Dupăcum se vede destul de lămurit, lumea ceeaaltă, din acest boacet, nu e nici raiul, nici iadul credinței creștine, ci infernul lumii păgâne; iar versul »că-s cărările grețoase« ne aduce aminte de-adreptul de descrierea infernului din Virgil.

Tot aceleași idei despre lumea ceeaaltă se cuprind și în următorul sfat (boacet) cătră cel mort:

Ia tu numa sama bine,
Că 'nainte ți-or ieși
Doi negri e călugărei,
Nu te spăimânta de ei,
Că-or fi frații tăi.

»Negri călugărei« nu sunt sufletele după credința creștină, ci umbrele celor morți după credința păgână.

(Auzite în Zagra, ținutul Năsăudului). I. Corbu.

*

Asociațiunea și steagul tovarășiilor. Însoțirile ajută mult la întărirea economică a unui popor, dacă acesta e destul de înaintat în cultură pentru ca să-și știe legă interesele cu ale altora. Cărturarii noștri încep să propovăduiască ideea tovarășiilor ca pe o evanghelie a vieții noastre economice. Messia e dl Vasile C. Osvada, care până acum a reușit să convingă multă lume despre foloasele însoțirilor prin foaia sa »Tovărășia«. Băncile noastre, Asociațiunea, toată presa sprijinesc și propovăduiesc ideea, care e de mult profesată la noi. Și o idee care țineste bunăstarea oropsitei țărănime, merită să fie susținută de toți viitorii de bine ai viitorului nostru.

Sămânța cuvântului în unele părți a adus roade. S'au înființat și se înfiripă mereu fel de fel de însoțiri, a căror număr ar fi bine să-l știm, pentruca mai târziu, înmulțindu-se, să ne putem gândi și la o călăuzire unitară a lor. Astăzi numărul lor e așa de mic și terenul așa de puțin pregătit, încât propunerea dlui V. C. Osvadă de a înființa o centrală a tovarășiilor în sânul »Asociațiunii« o găsim prematură. Dar merită să i se deie toată atențiunea pentru viitor.

Cu prefacerea »Asociațiunii« într'o centrală comercială credem că nu se împacă nici statutele acesteia nici obștea ce o susține și nici comitetul central care o administrează.

Asociațiunea va propovădui înființarea tovarășiilor, va aranja prelegeri și va publica cărți în vederea înființării lor, dar nu se va putea transforma într'o societate comercială, angajându-se banii fundațiilor, de cari nu dispune liber. Garanțiile bănești, atunci când vor fi tovarăși, și prin urmare se va putea alcătui o centrală, le vor oferi fie băncile noastre fie capitaliștii noștri.

*

„In lumea cultă“ e titlul unei novele a dlui I. Agăr-biceanu, apărută în »Unirea« din Blaj. Subiectul acestei bucăți indică o problemă socială foarte importantă aici la noi: Deosebirea sufletească dintre cele două clase: țărănimia și cărturărimea. Această din urmă e esită aproape în întregime din pătura țărănească. Sufletul țărănesc, caracterul cinstit al țaranului ar trebui să se desăvârșească prin cultură. »Învățătura trebuie să-l înalțe pe om«, »patimile josnice sead cu cât este cineva cu mai multă știință, mai cult« — cum zice, cu multă dreptate filozofică, eroul novejii Ilie Bratu. Și cu toate aceste în viața socială a păturei noastre culte întâlnim atâtea scăderi grave, un egoism așa de jignitor — cazul recent din Cluj, — înclinări așa de multe spre patimi mărunte și spre o pseudo cultură, încât unui om cu suflet și cu gânduri curate, ajungând în vârtejul unei asemenea so-

cietăți, nu-i rămâne alta de făcut, decât să fugă învins, ca Ilie Bratu, sau, împotrivindu-se, să sufere Golgotha cunoscuților dușmani ai poporului.

»Duhul acela bolnav fără nici o dorință și țintă curată și mare«, care stăpânește, în bună parte, societatea noastră cultă, ar merita să fie aprofundat și biciuit fără cruțare de scriitori. E adevărat că »curățania în suflet o dă D-zeu«, dar încercarea de a o trezi în sufletele amorțite și a o păzi în cele existente, prin scrieri bune, nu ar fi o pierdere de vreme. Dl Agărbiceanu pare a se fi gândit la această chemare de apostol a purificării de moravuri.

*

Scandal universitar. Biata noastră limbă românească începe să fie răstignită și în universități. Profesorii cari o predau în Cluj și Budapesta o schinguesc, o batjocoresc în fața tinerilor ce-o ascultă — și aceștia totuși o ascultă. Se știe cine sunt tălcuitorii ei. În Budapesta de un an a ajuns docent de limba și literatura română un tânăr învățat, Dr. Iosif Popovici, care bineînțeles nu și-a răscumpărat catedra cu »merite patriotice« — ci cu știința. În cursurile sale se respectă adevărul ultimelor cercetări, care se spune auditorului cu căldura omului, ce are pe lângă minte și inimă. Dintre ceilalți profesori, unul rătăcește tot prin țara Agatârșilor, căutând originea limbei române, celălalt, cu firea lui de țarcă, în loc de cursuri ține taifasuri, în cari începe cu etimologia »Turnu-Severin«-ului, sare peste Dunăre, adulmecând urmele lui Roesler și Hunfalvi și termină taifasul, laudându-se câte articole a trimis pe la revistă și câte cărți a cetit. Aceștia din urmă sunt pe placul culturii ungurești, pe când tânărul docent e huiduit de studenții unguri cari intră la cursurile lui cu ciomege și amenință cu bătaie pe ascultătorii români și pe profesorul lor.

Ce-i asta Hungaria felix sau ferox?

*

Aflăm că după sărbătorile Paștilor, va avea loc concertul reuniunii române din Sibiu, cu concursul baritonului Const. C. Rădulescu din București.

*

În o parte din exemplare pagina 160 din articolul »O pagină din istoria luptelor pentru limba românească«, s'a tipărit necorectată, încât s'au strecurat foarte multe greșeli. Se pot îndrepta după exemplarele în care a apărut corect.

Poșta Redacției.

P. Nicanor et comp. Iași. Notița despre volumul »În lumea dreptății« am scris-o eu. Dovada cea mai bună, prin urmare, că nu este un rezumat al articolului scris de dl Ibrăileanu, pe care mărturisesc că nu l-am cetit. Notița din »Luceafărul« e rezumatul cărții dlui Brătescu. Dacă ea are puncte comune cu articolul dlui Ibrăileanu se vede că părțile mai importante din operă le-am relevat amândoi. »Nedumerirea« D-voastră nu poate deci neliniști nici »Luceafărul« nici pe autorul acelei notițe informative. Asupra celorlalte lucruri: atacarea în bloc a Luceafărului (vezi »V. R.«

An. I. Vol. 3, p. 50), asprimile și îndrumările adresate dlui M. Sim.-Râmniceanu — nu ne mai oprim — fiind și la noi... »împrejurările prea istorice«. O. C. T.

Unui curios. În cronica din numărul trecut. »De-ale noastre« osândeam soiul cronicarilor incolori și răutăcioși, fără să amintim nici un nume. Dintre toți cronicarii revistelor numai cel dela »Sămănătorul« s'a simțit atins. Ar dori chiar să știe a cui portret e zugrăvit în acea cronică. Rugăm pe dl cronicar să se cetească pe sine însuși (de pildă aprecierile despre concertul »Carmen«, cari prin înlocuirea de nume se pot aplica la orice concert, chiar și la o expoziție de pictură) și să-și satisfacă curiozitatea.

A. C. Blaj. Suntem în preajma sfințelor sărbători când e pace și bucurie în cer și pe pământ... nu-ți vom răspunde deci. Să fi fericit cu ideile și cu poeziile d-tale. Dacă d-ta ai tăria credinții despre valoarea lor... fii fericit. Te asigurăm însă că neamul nu-l vei feriți cu ele. Revistei d-tale, care »înainte de toate« este politică, apoi »mai e și literară« îi dorim toate bunătățile de care se poate bucura o revistă: Abonați, abonați și iarăși abonați! Nu vrem să ne luăm pe suflet păcatul de a fi contribuit la desființarea nimăru, — de aceea fiți sănătoși!

Ca să vă rămână destulă vreme să vă îngrijiți existența, iată nu vă mai silim să intrați în discuție cu toată lumea...

Vedeți-Vă de treboară, oameni buni!

S'așteptăm »justiția timpului!«

Dlul I. Crișan. Socodor. Să deschidem o rubrică sta-tornică pentru îndreptarea greșelilor de limbă nu o putem face. Celce urmărește, însă, cu luare aminte revista noastră are destul prilej să-și însușiască o limbă bună.

Dodi. Năsăud. Traducerea din Uhland nu merge.

S. Rusu. Cernăuți. Regretăm că nu vă putem împlini »pofta«. Poezia e slabă.

Valuța. Bucovina. »Lângă ladă... a ajuns »în ladă«.

Vultur. Sibiu. Dragostea și primăvara... pe cine nu-l face poet? Mai încălzește-ți talentul.

I. G. »Viziunile unui nebun« — pot să fie contagioase. Grâu cum promite? Cucuruзу — Cartofii?...

Rella. Săcel. Din cele două poezii cea mai bună e »Fetița mea« care e trăită. E mult sentiment în versurile d-voastre. Greșelile de versificație nu ne îngăduie publicarea. Vă dorim mai mult noroc la încercările viitoare.

Poșta Administrației.

Aducem la cunoștința On. noștri abonați, rămași în întârziere cu plata abonamentului, că le-am trimis chitanțe prin poștă. Îi rugăm să binevoiască a le răscumpăra.

Să nu se supere nimeni pentru acest fel de a încasa abonamentele — întrebuințat în toate țările, — fiindcă prezintarea chitanței din partea poștei nu e nici o ofensă, dimpotrivă acest sistem înlesnește abonaților achitarea, iar nouă administrația.

Redactor: OCT. C. TĂSLĂUANU.

În editura noastră au apărut și se pot comanda dela administrația noastră:

T. Brediceanu: **Muzica „Seratei etnografice“**,
 Caetul I Cor. 3.—, Lei 4.— }
 » II » 3.—, » 4.— } împreună Cor. 10.—, Lei 12.—
 » III » 5.—, » 6.— }

	cor.	banî
Ioan Agîrbiceanu: Dela Țară	1.50	și 10 porto
Ion Bârsanul: Primele Versuri	— .60	„ 10 „
Zaharie Bârsan: Ramuri	2.—	„ 10 „
Ioan Ciocîrlan: Traiul Nostru	1.50	„ 10 „
Alex. Ciura: Icoane	1.20	„ 10 „
El. Farago (Fatma): Versuri	1.50	„ 10 „
Oct. Goga: Poezii	2.—	„ 10 „
	Ed. pe hîrtie olandeză	3.— „ 20 „
A. O. Maior: Biblioteca Copiilor, Vol. I Cu o poveste inedită de Carmen Sylva. 21 ilustrații	1.60	„ 20 „
Ioan Slavicî: Mara (roman)	2.50	„ 20 „
Maxim Gorkii: Nuvela	1.—	„ 10 „
Ilustrate românești (heliografii) 12 bucăți	2.—	„ 10 „
Numărul iubilare Carol	1.—	„ 10 „

Din edituri străine:

Alex. Vlahuță: **România pitorească** 3.50 „ 20 „
 Minerva Cosma: **Album de broderii și țesături românești** . 16.— „ 72 „

Cărțile se pot comanda sau dela administrația noastră sau dela librăriile: În România: București: Librăria națională, Socec și comp., L. Alcalay, C. Sfetea, I. Vasluianu; în provincie: Iași, Ploiești, Craiova: Socec și comp.; Caracal: Librăria cooperativă; Brăila: Dumitru Ionescu; Galați: Negoescu și Manițiu; Bârlad: N. Petroff; Botoșani: Librăria cooperativă.

În Austro-Ungaria: Suceava: Școala română; Blaj: Librăria archidiecezană; Brașov: A. Mureșianu, I. Ciureu; Sibiu: W. Krafft, Librăria archidiecezană; Oravița: I. Țierean; Caransebeș: Librăria diecezană; Bistrița: V. Onișor.

Administrația și redacția: **Sibiu (Nagyszeben).**

Colecțiile „Luceafărul“ complete.

Legătură elegantă în pinză.

Anul I, epuizat.
 Anul II, (1903) 40 cor.
 Anul III, (1904) 30 „
 Anul IV, (1905) 40 „
 Anul V, (1906) Ed. simplă 16 „
 Anul V, (1906) Ed. de lux 25 „
 Toate colecțiile împreună ed. simplă C. 120; ed. lux C. 130.

Colecții incomplete.

Sem. II, 1903, (nrele 9—23) 3 cor.
 Sem. II, 1904, (nrele 11—24) 3 „
 Sem. II, 1905, (nrele 11—24) 3 „

Cumpărăm „Luceafărul“.

Anul I, (1902), complet sau numerele: 2, 3, 6, 8, 9, 10. (În deosebire nrele 3 și 9—10.)
 Anul II, (1903), 2, 4, 7 și 24.
 Anul III, (1904), 2 și 5.
 Anul IV, (1905), 1, 2, 4, 6, 8 și 10.

A se adresa administrației noastre.

AVIZ.

Vor primi franco

Biblioteca Copiilor

Vol. I și II.

Cei ce vor trimite direct autorului

A. O. Maior

la redacția revistei **Luceafărul**, Sibiu (Nagyszeben), suma de 1 Cor. 10 pentru Austro-Ungaria și 1 leu 50 banî pentru România.

Pentru ambele volume sînt a se trimite 2 Cor 20 pentru Austro-Ungaria și 3 lei pentru România.

Cumpărați numărul jubilar Carol I. Prețul 1 cor. 10 bani.